

NÉPÚJSÁG

2025. október 16.,
csütörtök

LXXVII. évfolyam
234. (22100.) sz.

Ára: 4⁰⁰ lej
(előfizetőknek 2⁶⁰ lej)

K Ö Z É L E T I N A P I L A P

Pékáru, hús- és tejtermékek nyerő párosítása

Újabb Diószegi üzlet nyílt Marosvásárhelyen

Fotó: Nagy Tibor

Ropogós kenyerek, finomabbnál finomabb pékáru, ízletes felvágottak és sajtok várják a vásárlókat a Tudor negyedi Merézszeg (Cutezanței) utcában, közel a Gyémánt parkhoz és piachoz. Itt ugyanis egy újabb Diószegi üzlet nyílt meg a hét elején. Már a nyitáskor nagy volt az érdeklődés, egyik vásárló a másik után lépett be az üzletbe, hiszen a Diószegi-termékek iránt van kereslet,

ismertek és kedveltek már a városban. A választék nem csak pékáruból bőséges, többféle sütemény is kacsingat a vásárlóra a hűtőpultból.

Mezey Sarolta

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje
idejében megújítani
előfizetését!
Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
féláron,
mint ha
megvásárolná!

A ChatGPT segít... ha tudjuk használni

A mesterséges intelligencia egy eszköz, amely segíthet bennünket, de nem helyettesíti a tanulást – világított rá Marosvásárhelyen Koren Balázs magyarországi matematikatanár, egyetemi oktató.

5.

És hová tűntek az apák?

A macsó kultúra egy rettenetes bilincs a férfiakon, és egyáltalán nem férfias. Egy anyának annál nagyobb segítséget adni, mint hogy a férje, párja aktívan részt vesz a családi életben, nem lehet.

6.

Bőzödújfalura emlékeztek az ifjúsággal

Különleges emlékprogramra hívta az ifjúságot a Bőzödújfaluerért Egyesület és az erdőszentgyörgyi önkormányzat. A cél az volt, hogy a következő nemzedék is megismerje az elárasztott település történelmét és örökségét.

10.

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

AKTUÁLIS

Angyalbőr, karcolásokkal

Benedek István

Mozgósítást gyakorol a hadsereg mostanában. Az ügy a médiában is teret kapott, miután a gyakorlás finoman szólva sem sült el tökéletesen, meggyűlt a magyarázkodnivalója az illetékeseknek.

Mint ismert, közel négy éve háború zajlik a szomszédságban, és egyes politikusok menetrendszerűen eresztenek meg harcias nyilatkozatokat. Nemrég a hadsereg tartalékos állományának kiegészítésére vonatkozó törvényt készítették elő, és az utóbbi időben az ország több megyéjében is tartalékosokat hívtak be. Még azokból a korosztályokból, amelyek a sorkatonai szolgálat kivezetése előtti években megtapasztalhatták a bakalét örömeit. Mint a sajtóteret kapott beszámolókból kiderül, a szervezethez hagyott kívánnivalót maga után, voltak olyanok, akiket nem a megfelelő helyre hívtak, mások a betervezett lövészetről maradtak le, mert nem volt mivel kivinni őket a lőtérre. Akinek vannak még emlékei az egykori néphadseregből, azok számára az ilyen logisztikai bakik nem jelentenek nagy szenzációt. Ám miután már lassan két évtizede a nyugati katonai szövetség oszlopos tagjai vagyunk, és egyesek szinte havi rendszerességgel vizionálnak erre fele is támadást, a dolog elgondolkodtató.

Az illetékesek szerint nincs semmilyen különösebb gond, ők azt hangsúlyozták, hogy az ilyen gyakorlatoknak pontosan a tesztelés a célja, hogy lássák, hogy működik a rendszer élesben, és kijavítsák a hibákat. Ám a tartalékos korosztályok illető mozgósításával elvetették a sulykot. A hivatásos hadseregek korában a hasonló tartalékosok bevetésének kérdése akkor

(Folytatás a 3. oldalon)

OKTÓBER

16

CSÜTÖRTÖK

Ma **GÁL**,
holnap **HEDVIG** napja

Az év **289.** napja, hátravan **76** nap

IDŐJÁRÁS

Napos

Hőmérséklet:
max.: **15 °C**
min.: **1 °C**

naptár

Isten éltesse!

HEDVIG: germán eredetű, női név, jelentése: harc vagy háború.

VALUTAÁRFOLYAM
BNR: 2025. október 15.

1 €	5,0885 lej
1 \$	4,3738 lej
100 Ft	1,3039 lej
1 g arany	589,7493 lej

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

M E G Y E I H Í R E K

Szünetel a gázszolgáltatás Szovátán

Október 16-án, csütörtökön 9–17 óra között szünetel a földgázszolgáltatás Szovátán. A Transgaz saját létesítményein végzett speciális munkálatok érdekében a Delgaz Grid kénytelen ideiglenesen felfüggeszteni a város gázellátását. A vállalat arra kéri a fogyasztókat, hogy kapcsolják ki az összes gázkészüléket, és a gázellátás helyreállítása után 30 percig figyeljék azok működését. Ha gázszagot éreznek, azonnal értesítsék a Delgaz Grid vészhelyzeti diszpécserközpontját az alábbi telefonszámok egyikén: 0800-800-928 (ingyenes) vagy 0265-200-928 – tájékoztatótt Sorin Munteanu, a Delgaz Grid sajtóképviseelője.

Futni mentem – filmvetítés Marosszentgyörgyön

Október 18-án, szombaton 18 órától vetítik a Futni mentem című nagy sikerű magyar romantikus vígjátékot a marosszentgyörgyi kultúrotthonban. Az eseményen jelen lesz a film egyik főszereplője, a helyi származású Bányai Kelemen Barna, aki többek között mesél majd a forgatásról, valamint a színészi életéről. A belépés a marosszentgyörgyiek számára ingyenes, de előzetes regisztrációhoz kötött. Helyfoglalás a 0721-233-751 telefonszámon, vagy az alábbi linken lehetséges: <https://forms.gle/6ULj-NJNA5WDMTj2B9>

Szimfonikus hangverseny a Kultúrpalotában

Október 16-án, csütörtökön 19 órától szimfonikus hangversenyre kerül sor a Kultúrpalota Nagytermében. A Marosvásárhelyi Állami Filharmónia szimfonikus zenekarát Tiberiu Soare vezényli, szólót játszik Horia Mihail zongoraművész. A programban Ludwig van Beethoven 3. c-moll zongoraversenye, valamint Anton Bruckner 3. d-moll szimfóniája (1889) szerepel. Az esemény az október 2–30. között megrendezett 35. Constantin Silvestri Nemzetközi Zenei Fesztivál része. Jegyek kaphatók a Filharmónia jegypénztárában és online az Eventbook honlapján.

Az élet sója...

Október 16-án, csütörtökön 18 órától újabb előadásra várja az érdeklődőket a Balázs Ferenc önképzőköri a marosvásárhelyi Bolyai téri unitárius egyházközség tanácstermébe, ahol Bakk Antal Pál történész, történelem tanár mutatja be A kőso bányászata és kereskedelme az Erdélyi Fejedelemségben I. Apafi Mihály uralkodása idején című kötetét. A jelenlevők betekintést nyerhetnek a kőso bányászat múltjába és jelenébe, gazdasági és társadalmi kontextusába.

Hírszerkesztő: Szeredai Vivien

16. Bölcs diákok

Már várják a csapatok jelentkezését!

Nagy-Bodó Szilárd

Idén 16. alkalommal szervezi meg a Communitas Alapítvány partnerségben a Kolozsvári Református Kollégiummal és a Babeş–Bolyai Tudományegyetemmel a Bölcs diákok vetélkedőt, interdiszciplináris tantárgyversenyt. A vetélkedő alatt a feladatok, a kérdések és a tematika is próbálja érinteni az összes tantárgyat, mondta lapunknak Majoros Csilla, a Communitas Alapítvány munkatársa, programkoordinátor.

– A verseny ötlete akkor fogalmazódott meg, amikor Mihályfalvi Katalin kolléganőnk, a verseny egyik megálmodója, megtapasztalta, hogy milyen a finn oktatási rendszer, hogyan oktatnak, hogyan kezelik a tantárgyakat, és ezek között milyen nagy átjárhatóság van, illetve a diákokat mennyire serkenti az, hogy tudakozódjanak, hogy olvassanak, hogy a kíváncsiságukat, a tudásszomjukat megtalálják – mondta Majoros Csilla, hozzátéve, hogy az elsődleges célja a vetélkedőnek az olvasás népszerűsítése. Továbbá a verseny célja az is, hogy a történelmi korszakok sajátosságait interaktív, szórakoztató feladatok segítségével ismertesse meg.

A Bölcs diákok tavalyi és idei témája is a szabadság. „Az előző tanév folyamán a diktatúrákkal foglalkoztunk, most pedig a demokratikus berendezkedéssel kapcsolatos kérdéseket, feladatokat és olvasmányokat fognak kapni a diákok” – mondta a programkoordinátor, aki arról is be-

szélt, hogy a vetélkedőnek idén is több szakasza lesz.

A helyi szakasz és a megyei szakasz online rendszerben történnek, a versenyre a www.bod.comunitas.ro weboldalon regisztrálhatnak a csapatok, és ugyanezen a weboldalon keresztül oldhatják meg a helyi- és a megyei szakaszban kapott feladatlapjaikat, ide kell majd feltöltsék a megoldásokat. Az országos szakasz egy írásbeli vetélkedő, ami Kolozsváron szokott lenni. Utóbbi tekintetében már vannak nyermények is. Majoros Csilla elmondta, abban reménykedtek, hogy ösztöndíjat ajánlhatnak fel a diákoknak, akik a vetélkedőn jól szerepelnek, viszont erre nem lesz lehetőség a megszorítások miatt. Így is utalványokkal és nyerménycsomagokkal készülnek a bölcs diákok számára, valamint lesz egy jutalomjáték is, amit az ErdélyTV-vel közösen forgatnak, ennek szintén lesz egy külön nyerménye. Továbbá azt is ki kell emelni, hogy az országos döntőbe jutott tíz legjobb csapat egy élménytáborban vehet részt.

A Bölcs diákok vetélkedőre szerdától, október 15-től jelentkezhetnek a IX–XIII. osztályos diákok 3–4 fős csapatai, amely mellé egy vezetőtanár is csatlakozik. „A vetélkedőt minden olyan diák számára tudom ajánlani,

aki talán egyedül fél megmértetni magát, viszont csapatban több önbizalmat tud nyerni” – mondta a programkoordinátor, aki arról is beszélt lapunknak, hogy a tavalyi év folyamán, a 15. Bölcs diákok vetélkedő indulása előtt készítettek egy felmérést, amelyben az alumni versenyzőket tapasztalataikról kérdezték. Van olyan személy, aki azt mondta, a Bölcs diákok vetélkedőnek köszönhetően egyrészt több önbizalomra tett szert, másrészt kizárta a mindennapjaiból a lehetetlent. A tudásszerzésen, a kreativitás fejlesztésén, és az új kapcsolatok kialakításán túl ezért is érdemes benevezni mindenki számára a Bölcs diákok vetélkedőre!

Medvebocsokat fogadott be a Marosvásárhelyi Állatkert

Két medvebocsot fogadott be ideiglenesen a Marosvásárhelyi Állatkert, miután a Bac-kamadaras környékén október 13-áról 14-ére virradó éjjel, a 81/2021-es határozat alapján történt beavatkozást követően árván maradtak. Mivel már túl nagyok a balánbányai visszavádító központhoz – nem idén született példányokról van szó –, így az állatkert meghatározatlan ideig speciális gondozást és biztonságos környezetet nyújt számukra – tájékoztatótt a Marosvásárhelyi Állatkert sajtóosztálya.

Fotó: Marosvásárhelyi Állatkert

RENDEZVÉNY

Egymillió csillag a nélkülözőkért

A gyulafehérvári Caritas idén is megszervezi az Egymillió csillag a nélkülözőkért nevű szolidaritási akciót Marosvásárhelyen. Az eseményre október 17-én, pénteken 17–20 óra között kerül sor a Caritas Ház belső udvarán (Mărăști utca 36. szám), ahol mécsekkel világítják meg a helyszínt – minden egyes meggyújtott gyertya jelképes sorsvállalás a nélkülözőkkel. Az esemény lehetőség mindannyiunk számára, hogy egy-egy gyertya meggyújtásával és pénzbeli adománnyal láthatóan is kifejezzük: minden

nehézség ellenére fontos számunkra a közösségünk, és érdekel bennünket a nélkülözők sorsa. Az adományokat a Csejden épülő közösségi ház befejezésére fordítják.

Smart Energy konferencia

Október 16-án, csütörtökön 10.30-tól Smart Energy címmel tartanak konferenciát az energetikai szektor kihívásairól és lehetőségeiről Marosvásárhelyen az Aranykakasban. A konferencia főbb témái: a plafonált energiaárak megszűnése utáni kockázatok, a fogyasztóknak ajánlott hatékony és modern energetikai megoldások, tárolási projektek és újrahazsnosítható források.

NÉPÚJSÁG
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
FŐSZERKESZTŐHELYETTES:
Vajda György
LAPSZERKESZTŐ:
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroska. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Szabó Ivett. **TÖRDELÉS:** Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujas.ro
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujas.ro **E-mail:** nepujas@e-nepujas.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino. A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

Elkezdődtek az Erdélyt Moldvával összekötő autópálya legnehezebb szakaszának előmunkálatai

Elkezdődtek az Erdélyt Moldvával összekötő A8-as autópálya legnehezebb, a székelyföldi Gyergyóditró és a moldvai Gerinces közötti hegyvidéki szakaszának előmunkálatai – tájékoztatta az MTI-t szerdán a Hargita megyei önkormányzat.

Az A8-as autópálya Marosvásárhely és a moldvai Ungheni között épül, és Székelyföldön is áthalad.

A közlemény szerint a Gyergyóditró és Gerinces közötti szakasz tervezésével és megépítésével megbízott kivitelező elkezdte a geotechnikai fúrásokat és a régészeti feltárás előkészítését a Hargita megyei nagyközségben. Az előmunkálatok a tervezési szakasz részét képezik, a terepmunkát a romániai közúti infrastruktúrát kezelő országos társaság (CNAIR) alkalmazottai ellenőrzik.

A gyergyószéki geotechnikai fúrások Gyergyóditró közigazgatási területén, míg a régészeti feltárás előkészítése a Gyergyószárhegy–Gyergyóditró autópálya-csomópontnál zajlanak, és várhatóan két-három hétig tartanak – közölték.

A Keleti-Kárpátokat átszelő Gyergyóditró–Gerinces autópályaszakasz hossza 38 kilométer. Ez az autópálya legnehezebb szakasza, amelyre márciusban írták alá a tervezési és kivitelezési szerződést az Asocierea Sa&Pe Construct, a Teh-

nostrade, az Euroasfalt és a Spedition UMB alkotta cégtársulással. A kivitelezőnek 54 hónap alatt kell elkészülnie a munkával, ebből 14 hónap jut tervezésre és 40 hónap kivitelezésre. A beruházás értéke héa nélkül 6,14 milliárd lej.

A rendkívül összetett munkát során 19 alagutat, valamint 63 hidat és viaduktot kell építeni, és jelentős mennyiségű földmunkát kell elvégezni. Az összesen 21 kilométer hosszú alagút- és viaduktrendszer a teljes autópálya-szakasz 57 százalékát teszi ki. A szakaszon két közúti csomópont lesz, Gyergyóditrónál, illetve Neamț megyében.

Az Erdélyt és Moldvát összekötő A8-as autópálya erdélyi szakaszai közül jelenleg a Marosvásárhely és Nyárádszereda közötti szakaszon dolgozik a török kivitelező, a Nurol Insaat Ve Ticaret AS vállalat. A Nyárádszereda és Sóvárad közötti szakasz kivitelezését szintén török cégtársulás nyerte. A Sóvárad–Gyergyóalfalu és Gyergyóalfalu–Gyergyóditró szakaszokra kihirdették ugyan a közbeszerzések nyertesét, de még nem írták alá a kivitelezési szerződést.

Az Egyesülés autópályájának is nevezett A8-as sztráda Marosvásárhely, valamint a Románia és Moldova határán fekvő Ungheni között vezet majd 304 kilométeren. (MTI)

A NATO intézkedéseket hoz a drónok elleni védekezés megerősítésére

A NATO számos további intézkedést hoz, amely megerősíti, kibővíti és felgyorsítja a szövetségesek drónok elleni védekezésre való képességét – jelentette ki szerdán Brüsszelben a szervezet főtitkára.

Mark Rutte a szövetséges országok védelmi minisztereinek találkozeját követő sajtótájékoztatóján közölte: a katonai szövetség növeli a védelmi beruházásokat, fokozza a védelmi termelést és Ukrajna támogatását.

„Hadseregeink rendelkeznek a feladat elvégzéséhez szükséges eszközökkel és felhatalmazással, és alkalmazkodnak a szükséges igényekhez” – fogalmazott Rutte, majd úgy folytatta: „megteszünk minden szükséges lépést haderőnk képességének erősítésére, hogy akik próbára tehetnek bennünket, azok számára ez ne legyen kifizetődő, valamint azért, hogy világossá tegyük elszántságunkat minden lehetséges ellenféllel szemben”.

Elmondta, hogy a múlt hónapban a NATO gyors és határozott fellépésekkel reagált a szövetséges légteret megsértő drónokra és repülőgépekre. Az incidensek rávilágítottak a katonai szövetség elrettentésének és védelmi képességének hatékonyságára, miközben lendületet adtak alapos felülvizsgálatának is – fűzte hozzá.

Ezzel kapcsolatban közölte: a tagállami miniszerek megállapodtak abban, hogy a szövetség tovább fokozza erőfeszítéseit, és fejlessze képességeit a védelemben történő fokozott beruházások által. Elmondta, hogy a szövetség jelenleg olyan integrált rendszereket tesztel, amelyek segítenek majd felde-

ríteni, nyomon követni és semlegesíteni a légi fenyegetéseket.

„Az innováció és az alkalmazkodás a szövetség DNS-ében van” – fogalmazott Rutte, majd hozzátette: e tekintetben a NATO továbbra is szorosan együttműködik az Európai Unióval, valamint mind a katonai, mind a polgári érdekelt felekkel az égbolt biztonságának szavatolására.

Leszögezte: a NATO védelmi szövetség, és az is marad. Ez a védelmi szövetség azonban készen áll és hajlandó megtenni mindent, ami tagországainak egymilliárd lakója és területe biztonságának megőrzéséhez szükséges.

„Miközben biztosítjuk saját védelmünket, továbbra is támogatjuk Ukrajnát. Ukrajna biztonsága ugyanis összefügg a miénkkel” – fogalmazott.

Közölte, a szövetségesek amerikai felszereléseket biztosítanak Ukrajnának a prioritást élvező kijevei követelménylista alapján. „Ukrajna megkapja azokat az amerikai fegyvereket, amelyekre szüksége van a védelméhez és a frontvonal megtartásához” – mondta.

Az Ukrajna számára nyújtott közvetlen katonai támogatás annyira létfontosságú a szövetség biztonsága szempontjából, hogy a NATO védelmi kiadási célkitűzéséhez kapcsolódik. Ez a támogatás folytatódni fog – szögezte le.

„Támogatjuk az Egyesült Államok által vezetett erőfeszítéseket az Ukrajna elleni háború befejezésére és az igazságos és tartós béke biztosítására” – tette hozzá a NATO-főtitkár. (MTI)

ORSZÁG – VILÁG

Bíróság elé állította a DNA Cristian Popescu-Piedonét

Bíróság elé állította szerdán a korrupcióellenes ügyészség (DNA) Cristian Popescu-Piedonét, az Országos Fogyasztóvédelmi Hatóság (ANPC) volt elnökét. A DNA közleménye szerint a jelenleg hatósági felügyelet alatt álló vádlott jogtalan előny-szerzés céljából illetéktelen személyekkel osztott meg nem nyilvános információkat. A vádirat szerint március 7-én Cristian Popescu-Piedone az ANPC elnökeként közölte az egyik színajai szállodát üzemeltető cég képviselőjével, hogy a fogyasztóvédelmi felügyelők aznap ellenőrzést tartanak a hotelben, és tájékoztatta az ellenőrzés céljairól is. Ezzel a cég jogtalan előnyhöz jutott, mert elkerülte a fogyasztóvédelmi szabálytalanságokért kiszabható szankciókat. A büntetőpert a brassói törvényszék tárgyalja. (Agerpres)

Hétfőn vitatják meg a mezőgazdasági miniszter elleni egyszerű indítványt

A hétfőn 16 órakor kezdődő ülésükön vitatják meg a képviselők a Románok Egyesülésért Szövetség (AUR) mezőgazdasági miniszter elleni egyszerű indítványát – döntötte el szerdán a képviselőház házbizottsága. Az indítványról szerdán szavaznak. Az AUR hétfőn nyújtott be egyszerű indítványt Florin Barbu mezőgazdasági miniszter ellen. Sajtótájékoztatóján Călin Matieș képviselő elmondta: az ellenzéki párt kifogásolja, hogy a gazdák tavalyi tüntetésén megfogalmazott 14 követelés közül nyolcat mindmáig mellőzött a miniszter, három „hiányosan rendezett”, három pedig megoldott az Európai Unió. Matieș azt is hangsúlyozta, hogy míg 2022-ben, mielőtt Florin Barbu átvette a tárca irányítását, a mezőgazdaság 4,5 százalékkal járult hozzá a bruttó hazai termékhez (GDP), 2023-ban a szakágnak 3,9 százalékos, 2024-ben 3,2 százalékos részesedése volt a GDP-ben, az idei első hat hónapban pedig „a GDP növekedéséhez való hozzájárulása nulla volt”. (Agerpres)

Elfogadták a magánnyugdíjak kifizetését szabályozó törvénytervezetet

Döntő házként elfogadta szerdán a képviselőház a magánnyugdíjak kifizetését szabályozó törvénytervezetet. A jogszabályjavaslat lényege, hogy a nyugdíjba vonuló munkavállalók csak a magánnyugdíj-megtakarításuk 30 százalékát vehetik fel egy összegben, a többit nyolc év alatt kapják meg havi részletekben. A korlátozás nem vonatkozik a rákbetegekre, akik kérésre egy összegben felvehetik a megtakarításukat. A tervezet szerint a megtakarítások kifizetésére létrejönnek a magánnyugdíj-kifizető alapok, amelyeket az úgynevezett magánnyugdíj-szolgáltatók kezelnek. Magánnyugdíj-szolgáltatók lehetnek a meglévő magánnyugdíjpénztár-kezelők, életbiztosítást nyújtó biztosítótársaságok, befektetési alapkezelők vagy a törvény szerint kifejezetten erre a célra létrehozott új társaságok. (Agerpres)

Angyalbőr, karcolásokkal

(Folytatás az 1. oldalról)

tevődik fel, amikor az aktív, kiképzett állomány már elfogyott a lövészárkokból. Olyankor szokták behívni azokat, akik esetleg évtizedekkel ezelőtt belekóstoltak a katonalétbe, láttak egyenruhát és fegyvert közelről, de katonaként már csak a létszám feltöltésére alkalmasak, harci értékük megáll az ágyútöltelék szintjénél. Ez az utolsó előtti fok a totális mozgósítás előtt, amikor már minden épkézláb embert visznek, a kamaszoktól a nagytatáig, teljesen függetlenül attól, hogy jártak-e életükben katonaság közelében.

Ha olyan harci helyzet állna elő, amikor tényleg élesen van szükség a mostanában behívogatott tartalékosokra, az azt jelentené, hogy olyan háborúban vagyunk, ahol a hivatásos hadsereg már elfogyott, vagy bármely egyéb okból képtelen ellátni a feladatát. A harciaskodó politikusoknak arra kellene figyelniük, hogy ilyen helyzet ne álljon elő. Főleg ne sodorjanak bele egy háborúba, hanem rendezzék a vitás kérdéseiket a tárgyalóasztaloknál. Ha pedig mégis hadseregre és fegyverekre adódna szükség, ezt hagyják meg az önkéntesek szórakozásának. De ha már annyira alkalmatlanok a feladatokra, hogy tényleg totális háborúban eshető mozgósítást kell szimulálni, akkor álljanak a sor elejére példát mutatni.

Újabb Diószegi üzlet nyílt Marosvásárhelyen

(Folytatás az 1. oldalról)

A megnyitón jelen volt Diószegi László, a Diószegi pékség tulajdonosa is, ő köszöntötte az üzletvezetőket, a vásárlókat, az eladókat és a sajtó képviselőit egyaránt.

Elmondta, hogy Marosvásárhelyen ez a harmadik Diószegi üzlet, de nem az utolsó. Örvendetesnek nevezte, hogy a pékáru és a cukrászsütemények mellett megjelentek az öccse, Diószegi Tibor cége által gyártott hústermékek, amelyek Fenséges Ízek márkanévvel kerülnek az üzletekbe. Ezenkívül kaphatók még a Therezia- és a torockói tejtermékek. A kenyér-hentesáru-tejterméksütemények jó párosítás lesz, ami vonzóbbá teszi az üzletet.

– Az üzlet jó helyen van, tetszetős a berendezés, ami garancia arra, hogy sikeres legyen, azért is, mert a két tulajdonosnak benne van a szíve-lelke, ugyanúgy, mint nekem. S ha három embernek a szíve-lelke benne van, abból csak jó lehet! Köszönöm a vásárlóknak, hogy a termékeinket választják. Két hónappal ezelőtt nyitottunk üzletet Marosvásárhelyen, azóta a termékeink minősége magasabb szintre ugrott. Az elkövetkezőkben is mindent megteszünk a vásárlókért – fogalmazott.

A továbbiakban Diószegi László kifejtette, hogy nemcsak az üzletek révén, hanem azáltal is kötődik Marosvásárhelyhez, hogy 1978 óta focirajongóként a marosvásárhelyi ASA volt a kedvenc csapata, a sepsiszentgyörgyi OSK mellett neki is szurkolt. Azóta sok víz lefolyt az Olton, de a kötődése megmaradt

Vásárhelyhez. Sepsiszentgyörgy mellett ez a második kedvenc városa.

Nemcsak szebbek, hanem jobbak is a kenyerek

A pékáru Sepsiszentgyörgyön készül, ami két és fél-három óra alatt langyosan érkezik Vásárhelyre. A termékskálán mindig kell újítani, hiszen a vásárlók igényei is változnak, mindig keresik az újat.

– Ha nincsenek új termékeid, lemaradsz! Nagy a verseny a pékiparban és a húsiparban is – fogalmazott. A marosvásárhelyi vásárlók ízlése a sepsiszentgyörgyiekével azonos, a pityókás házi kenyér a nagy kedvenc, hiszen „egy vérből valók vagyunk”, ahogy mondani szokás. Marosvásárhelyen viszont több péksütemény fogy, ezért próbálnak új termékeket, például piztáciás és málnás croissant-t is sütni.

Azt is elmondta, hogy sokat javult termékeik minősége, hiszen két hónapja átköltöztek a vadonatúj pékségbe – a régi pékségbe a cukrászat fog beköltözni –, ahol korszerű körülmények között, új technológiával tudják előállítani a kenyereket és a péksüteményeket. A vásárlók szerint legalább 30 százalékkal javítottak a minőségen. Eddig sem voltak rosszak a termékek, de előfordultak sütési gondok, vagy túl sült, vagy sületlenebb volt a kenyér, mert fával hevítették a kemencéket. Most új technológiával az eredeti receptek szerint készülnek a nemcsak szebb, hanem jobb kenyerek.

Diószegi László elárulta, hogy

több mint 30-féle kenyeret és 50-60-féle péksüteményt sütenek. Kedvenc kenyere a pityókás házi kenyér, de kedvenc termékei közé tartozik a retró kifli vajjal megkenve, sajttal.

Az új üzletben legalább húsféle kenyér kapható

Miért érdemes bejönni az üzletbe? – tettük fel a kérdést Moldován Nimród üzletvezetőnek, aki elmondta, hogy legalább húsféle kenyeret kínálnak a vásárlóknak. A jól ismert pityókás kenyerek mellett kaphatók a kovászos kenyerek, barna lisztből, rozslisztből, tönkölylisztből készült, teljes kiőrlésű, illetve vegyes lisztből készült kenyerek, graham és magvas kenyerek. Ami az árakat illeti, az egykilós pityókás kenyér 10 lejbe kerül, a 2 kilós pityókás 19,5 lej, a vadkovászos kenyér 11,5 lej, a tönkölykenyér 7,5 lej. A pékáru igen változatos, a legkelendőbb a sajtos retró kifli, ami 2,9 lejbe, míg az előre csomagolt hájas tészta 18 lejbe kerül.

A jól ismert Diószegi-termékekén kívül érdemes megkóstolni a Fenséges Ízek néven futó hústermékeket, felvágottakat. Finom szalonának, tepertők, köztük mangalicatepertő, különleges receptek szerint készült kolbászok, szalámik, sonkák, májas, párizsik, disznófő-sajtok közül lehet választani. Valamennyi ízvilága kifogástalan – fogalmazott az üzletvezető.

Újdonság, hogy az üzletben a pék- és cukrászsütemények mellé kávé is fogyasztható.

Fotó: Nagy Tibor

CSÜTÖRTÖKI KIMENŐ

Sebestyén Mihály

Hosszú évek szenvedése, pusztítása és reményvesztett pillanatai után újra felcsillan a remény egy tartósabb békére Gázában. Bár a mostani tűzszünet és párbeszéd még ingatag, és bármelyik pillanatban megroppanhat, valami mégis más most, mint korábban. Talán a világ is változni kezdett – talán a notórius rendzavarok bal- és jobboldalon józanabban ébrednek mátol.

A béke nemcsak aláírt dokumentumokból és politikai megállapodásokból áll, hanem emberi gesztusokból, megértésből, és abból a felismerésből, hogy a másik fél is ugyanúgy szenvedett a terrortól és a terroristáktól. A gázai gyermekek, akik bombák hangjára ébredtek, és az izraeli családok, akik éveken át rettegték a rakéták becsapódásától, mind ugyanarra vágnak: nyugalomra, biztonságra, egy olyan jövőre, amelyben nem a félelem az úr.

Ez a béke törekeny. Mint az üveg, amely fényesen ragyog, de egy apró repedés is elég, hogy darabokra hulljon. Mégis, minden törekenysége ellenére is értékes. Mert ha

képesek vagyunk ezt az üveget megóvni, megőrizni, akkor nemcsak Gáza és Izrael jövője alakulhat másként – hanem talán a világ is jobb helyé válhat.

Minden apró lépés a béke felé – egy megmentett élet, egy átnyújtott kéz, egy kimondott igazság – egy kicsivel közelebb visz minket ahhoz a világhoz, ahol a gyermekek hangját nem fojtja el a háború zaja. És talán, csak talán, a világ most készen áll arra, hogy tanuljon a múlt hibáiból, és új lapot kezdjen – egy igazságosabb, emberségesebb jövő érdekében. Amikor az életben maradt tűszok kiszabadultak, az öröm leírhatatlan volt. Családjaik könnyeiben egyszerre volt megkönnyebbülés és törekeny öröm – látszólag közelebb kerültünk ahhoz, hogy az embertelen kör befagyjon, és az élet lassan újrainduljon. Ezek a hazatérések elmondhatatlan csodák: a sebek nem gyógyulnak be egyik napról a másikra, de fontos lépések a gyász és a félelem oldásának irányába.

Mégis, a béke törekeny. A bosszúvágy

nem hal meg egyhamar – ez az egyik legkeserűbb igazság. Szívekben maradt fájdalom, elvesztett szerettek emléke táplálhatja azt a késztetést, hogy viszonzást követeljenek, és ez megnehezíti a bízalom újjáépítését. Ezt nem szépihetjük: a megbékéléshez idő, igazságos elszámolás és komoly társadalmi munka kell, hogy a fájdalom ne növekedjen újabb erőszakká. Hiszen a hosszú évtizedek propagandája, agymosása a bosszút és a gyilkolást tartja az egyetlen elfogadható eszköznek. Egy rabbi mesélte minap a tévében: Izraelbe vittek egy gyógyíthatatlan palesztin gyereket, akit az izraeli orvosok talpra állítottak, meggyógyítottak. Amikor a fiú gyógyultan távozni készült, egy riporter megkérdezte az anyát: mit fog csinálni a család, a fiad? Hogyan érez? A válasz első szavai a köszönet szavai voltak, de a második-harmadik mondat már arról szólt, hogy „természetesen harcolni fog az izraeli megszállók ellen”.

A béke mégis értékes – mint a vékony jég, amely alatt az élet új reményeket hordoz.

Közösség, tudás, emberség

A Szent Balázs Alapítvány iránya

Sófalvi Szidónia

Több mint három évtizede ennek a hitnek a jegyében dolgozik a Szent Balázs Alapítvány, amelyet 1991-ben alapítottak Marosvásárhelyen, helyi orvosok és egészségügyi szakemberek kezdeményezésére. A szervezet azóta is azon munkálkodik, hogy hidat építsen az orvostudomány, az oktatás és a társadalom között. Nonprofit alapítványként célja, hogy emberközpontú egészségügyi szolgáltatásokat, valamint hiánypótló közösségi és prevenciós programokat kínáljon, különös figyelmet fordítva a fiatalok egészségnevelésére.

Az évek során számos kezdeményezésük hozott létre új közösségeket: kortársoktató programjaikkal több száz diákot értek el, önkénteseik idős- és beteggondozásban segítenek, miközben szakmai estek és multidiszciplináris konferenciák által erősítik a hivatás emberi oldalát és a szakmai párbeszédet. Munkájuk középpontjában ma is az emberség áll – legyen szó fiatalokról, idősekről vagy a tanulás kihívásairól.

Az idei, 2025–2026-os tanévben új programjuk, a Szülői fórum a magyar nyelvű szülők számára kínál orvosi és pszichológiai alapokon nyugvó, hiteles tájékoztatást egészségügyi kérdésekben. Céljuk, hogy olyan támogató közösséget teremtsenek, ahol szülők és szakemberek együtt gondolkodhatnak a gyerekek testi és lelki jóllétéről.

Újra kell gondolnunk, mitől lesz valóban hatékony a tanulás

Tanulás, tanulással járó stressz és kiégés – ezek jellemzik a mai világban tanulni vágyókat.

Mivel ezek a témák több oldalról is megközelíthetők, a Szent Balázs Alapítvány egy egész napos szimpóziumot szentel nekik *Tanulás 180° – Hogyan tanulunk hatékonyan a 21. században?* címmel.

„A Szent Balázs Alapítvány célja, hogy az orvosi hivatás emberi oldalát erősítse, a tudomány és empátia egyensúlyát képviselje, és olyan erős közösségeket hozzon létre, ahol a gyógyítás nemcsak szakma, hanem érték és elhivatottság is. Tevékenységeinkkel hozzájárulunk ahhoz, hogy az egészségmegőrzés, a prevenció és a társadalmi felelősségvállalás mindennapi gyakorlat legyen” – mondta Szakács Zsuzsánna, a Szent Balázs Alapítvány programfelelőse.

Figyelem és motiváció

Az okoseszközök és a folyamatos információáramlás korában a figyelem lett az egyik legértékesebb, ugyanakkor legebezhetőbb képességünk. A digitális világ alapjaiban formálja át, miként fókuszálunk, hogyan őrizzük meg az információkat, és mi késztet bennünket a tanulásra. Miközben a képernyők állandó jelenléte rövidíti a koncentrációs időt, új lehetőségeket is kínál az önirányított és interaktív tanulás számára.

A szakemberek szerint a tanulás maga is tanulható folyamat: a tudatos szokások és stratégiák kialakítása segíthet megőrizni az emberi kíváncsiságot, a kitartást és a belső motivációt.

A szimpózium célja éppen az, hogy ebben támogassa a résztvevőket – gyakorlati útmutatót adva az egyénre szabott tanulási technikákhoz, a digitális figyelem tudatos irányításához és a tanulással járó stressz kezeléséhez.

Hol és mikor kerül megrendezésre?

A szimpózium 2025. október 18-án kerül megrendezésre Marosvásárhelyen, a Bolyai tér 15. szám alatt, a Studium Hub épületében. A részvétel előzetes regisztrációhoz kötött. A jelentkezés menetéről és a részletes programról további információ a Szent Balázs Alapítvány hivatalos kommunikációs felületein érhető el.

Azok a kezdeményezések, amelyek a tűszok hazatérését követték – a sebesültek ellátása, a családok támogatása, a pszichikai rehabilitáció, a közösségi párbeszéd újraindítása – mind apró kapaszkodók. Ha ezeket a kapaszkodókat nem engedjük el, ha az igazságszolgáltatás és az elszámoltathatóság mellett a rehabilitációra és a megbékélés gyakorlati eszközeire is figyelünk, van esély arra, hogy a tornyosuló bosszúvágy lassan megtörjön.

Talán egy történelmi példa segíthet. Berlin 1945 nyarán romokban hevert. Németország elvesztett egy háborút. Négy megszálló hatalom tartotta fenn a békét. És mindezek ellenére Németország újjáépült húsz év alatt. Segítséggel, Marshall-tervvel, de legfőképpen német szorgalommal, munkával. Ennek ugyanis volt kultúrája, múltja a militarizmus dacára. Izrael is példa lehet. Ott 150 éve már, mióta tart a bevándorlás, és az állami-ság közel nyolcvan esztendeje alatt szakadatlan építőmunka folyt a háborúskodás dacára. Akarni kell a békét. Szeretni kell a munkát. (Egy együttérző civil tanácsaiból.) Vajon ugyanez megismétlődhet a Közel-Keleten, más kultúrában, más sorsok, mentális súlya alatt?

SZERKESZTETTE: MENYHÁRT BORBÁLA

A mesterséges intelligencia csak eszköz – a felelősség a miénk

A ChatGPT segít... ha tudjuk használni

A mesterséges intelligencia egy eszköz, amely segíthet bennünket, de nem helyettesíti a tanulást – világított rá Marosvásárhelyen, a Kult Fesztiválon tartott előadásán *Koren Balázs* magyarországi matematikatanár, egyetemi oktató, aki szerint sokan nem megfelelően használják a ChatGPT-t. Ez számos veszélyt rejt magában, hiszen ha nem rendelkezünk alapvető ismeretekkel az adott témában, és nem ellenőrizzük a MI által adott válaszokat, adatokat más forrásokból is, előfordulhat, hogy valótlán információkat hiszünk el neki.

Menyhárt Borbála

Miért tanuljunk, ha úgyis mindent tud már a ChatGPT? – ezt a címet adta marosvásárhelyi előadásának *Koren Balázs*, azonban már az elején elismerte, hogy nem jó a kérdésfelvetés, hiszen valójában nem a ChatGPT miatt tanulunk vagy sem, hanem azért, mert szeretnénk megismerni a világot, és szeretnénk minél többet tudni.

Mint mondta, a mesterséges intelligenciát (MI) már az 1950-es évek óta kutatják. Egy igazán emlé-

kezetes momentum volt az az 1997-es sakkmérkőzés, amikor a mesterséges intelligencia legyőzte az embert, de mint látjuk, ezzel nem „ölte meg” a sakkot, az emberek a mai napig előszeretettel sakkoznak, mert örömeiket lelik benne.

Koren Balázs szerint fontos tisztázni, hogy a mesterséges intelligencia gyűjtőfogalma alá több, már korábban is használt rendszer tartozik: amikor valaki beül az autóba, és elindítja a navigációt, a navigációs appok mögött is ott van az MI, csak eddig „a háttérben dolgozott”.

A nagy nyelvi modelleknél, mint például a ChatGPT, a felhasználó már közvetlenül, chatpartnerként találkozik vele: nem csupán egy találatot lát a képernyőn, hanem azáltal, hogy megszólítja, utasítja, a folyamat aktív részesévé válik, és közvetlenül abban segíti a felhasználót, amire az kéri.

Két év alatt ugrásszerű fejlődés

Egy ugrásszerű fejlődés történik éppen a mesterséges intelligencia világában – világított rá a matematikatanár, aki megjegyezte, a 2022 végén megjelent ChatGPT modell nem volt „túl okos”, hiszen matekból éppen csak nem bukott volna meg egy középszintű érettségien, a mostani változat pedig előkelő minősítést nyerne a matematikaolimpián. Ez két év alatt óriási fejlődés.

Az elmúlt egy évben ugyanakkor számos fejlesztés látott napvilágot, például lassan a ChatGPT nemcsak a számítógépünkön, telefonunkon létezik, hanem elkészült egy szemüveg, amelyen egy kis kijelző is helyet kapott, így nem a telefonunkat kell előkapnunk, hanem ha ott van a szemünkön ez a kis szemüveg, azonnal tudunk a mesterséges intelligenciával dolgozni – tette szavá *Koren Balázs*.

Koren Balázs

A ChatGPT nem hivatkozási alap, a felelősség a miénk

Ha tetszik, ha nem, a mesterséges intelligencia az életünk része, azonban sok múlik a felhasználók szándékán és felkészültségén, hiszen hatalmas ostobaságok tudnak kisülni, ha nem tudjuk jól használni ezeket az eszközöket. Előfordul, hogy diákok kéri a segítségét dolgozatok megírásában, és sok esetben el sem olvassák a generált eredményt, mielőtt azt beadnák.

– Fontos tehát tisztában lenni azzal, hogy a mesterséges intelligencia nem úgy működik, hogy azt mondom neki, írj egy dolgozatot, és máris kidobja az elvárt tartalmat, hanem csak úgy lehet megfelelő eredményre bírni, ha a lehető legpontosabban fogalmazzuk meg neki, mit csináljon. Elengedhetetlen, hogy a promptolás, vagyis az utasítás a lehető legvilágosabb legyen, és nem elég feladatot adni, részleteket is le kell szögezni, például, hogy ki írja a dolgozatot, kinek szól a szöveg, mi a célja. Ha nem jó az eredmény, módosíthatunk, amíg értelmes választ kapunk – tette hozzá *Koren Balázs*.

A ChatGPT úgy van programozva, hogy mindenképpen adjon valamilyen választ, de előfordulhat, hogy teljesen valótlan dolgokat állít. Ha például történelmi tárgyú dolgozatot íratna vele valaki, ellenben nincs tisztában az alapvető történelmi tényekkel, előfordulhat, hogy valótlanosságokat fogalmaz meg a ChatGPT. Ha az illető azt kézpénznek veszi, és abban a formában adja be a dolgozatot, igen abszurd helyzetekbe keveredhet. Minden eddiginél nagyobb szükség van tehát arra, hogy alaposan utánanézzünk a dolgoknak, mivel ahhoz, hogy a mesterséges intelligencia hasznos eszközzé váljék a kezünkben, és ne legyünk kiszolgáltatva neki, elengedhetetlen a tárgyi tudás, hogy megítéljük, igaz-e, valós-e, amit állít. Fontos tudatosítani, hogy a ChatGPT pusztán segédeszköz, és nem hivatkozási alap, a tartalomért, amit a kérésünkre generál, nekünk kell vállalnunk a felelősséget – hangsúlyozta.

Nem választási lehetőséget kínál, hanem dönt helyettünk

Míg nemrég a mesterséges intelligencia által generált képeknél apró jelekből fel tudtuk ismerni,

hogy nem valós emberről készült fotó, ahogy ez a terület fejlődik, egyre nehezebb lesz a dolgunk azzal, hogy megkülönböztessük az igazi képeket, videókat a mesterséges intelligencia szüleményeitől. Koren Balázs szerint azonban ennél sokkal nagyobb a probléma: vannak emberek, akik a mindennapokban már nem a szomszédot kérdezik meg, nem egymással beszélgetnek, hanem a ChatGPT-vel. Ugyanakkor, miközben nemrég, ha a Google-hez fordult valaki, és arra kérte, ajánljon egy előadót, egy tévét vagy bármi mást, akkor felsorakoztatta a találatokat, és az embernek lehetősége nyílt arra, hogy ezeket megnyissa, összehasonlítsa, és egy döntést hozzon.

– A ChatGPT és az összes nagy nyelvi modell azonban ezt a döntést meghozza helyettünk. Amikor arra kérjük, mondja meg, melyik a legjobb tévé, nem sorakoztat fel harmincat, hogy ezek közül válasszunk, hanem meghozza helyettünk a döntést. A probléma ez, hogy eljuthatunk egy olyan világba, amikor a döntéseinket más hozza meg helyettünk. Erre kell odafigyelni a mindennapjainkban, a tanításban, a tanulásban – figyelmeztetett az előadó.

Az új verzió kevesebbet „hallucinál”

A ChatGPT legújabb verziójának a legnagyobb újítása, hogy sokkal kevesebbet hallucinál. A hallucináció ebben a közegben azt jelenti, hogy olyan dolgokat talál ki és közöl velünk a mesterséges intelligencia, amelyek nem léteznek. Fontos tehát, hogy úgy használjuk, hogy közben tudjuk, mi történik a háttérben – hangsúlyozta a magyarországi szakember, aki előadása végén néhány hasznos MI-alapú eszközt is ismertetett. Egyik ilyen a NotebookLM, amelyre mi magunk tölthetünk fel hiteles és megbízható szakmai anyagokat, és utána a gép ezekből fog nekünk válaszokat generálni, vagy a NapkinAI, amely szövegből grafikont készít, valamint a learnyourway.withgoogle.com, amely kérésre, úgymond személyre szabja az adott anyagot, például az illető érdeklődési körének megfelelő példákkal teszi érdekesebbé a témát.

Fotók: KultFeszt Facebook-oldala

A jó apa nem az, aki sok pénzt keres, hanem aki jelen van

És hová tűntek az apák?

A nevelés nem más, mint hiteles jelenlét – vallja **Léder László** pszichológus, egyetemi oktató, az Apa Akadémia alapítója. A magyarországi szakember szerint a mai társadalomban egy anya-gyerek központú családmodell él, az apák eltűntek a mindennapokból, miközben a nevelés terhe az anyák vállát nyomja. A pszichológus azonban arra figyelmeztet, hogy a családi életben aktív szerepet vállaló apa nélkül felnövő gyerekek, fiatalok nemcsak érzelmileg, hanem társadalmilag is hátrányba kerülnek.

Menyhárt Borbála

A jó apa sokak szerint az, aki el-megy dolgozni, előteremti a pénzt, egzisztenciát teremt a családjának, miközben az anya gondoskodik a családi fészekről, a gyerekekről. A modern kutatások viszont azt mutatják, hogy pszichológiai értelemben egy gyermeknek legalább annyira szüksége van egy édes-apára, mint egy anyára – hívta fel a figyelmet a múlt hét végén Marosvásárhelyen, a Kult fesztiválon tartott előadásában Léder László.

– A macsó-kultúra egy rettenetes bilincs a férfiakon, és egyáltalán nem férfias. Egy anyának annál nagyobb segítséget adni, mint hogy a férje, párja aktívan részt vesz a családi életben, nem lehet – hangsúlyozta a pszichológus. Óriási változás történt a társadalomban az elmúlt száz évben, hiszen míg régen a nagycsalád volt a jellemző, nagyszülők, unokatestvérek, szomszédok is bekapcsolódtak a

lámplakátján anya-gyerek szerepel, sehol az apa. A családi reformokat hirdető plakátokon ugyanez a helyzet.

– Erről nem a nők tehetnek, ennek a jelenségnek a nők is az áldozatai. Kialakult egy olyan kép, hogy a család az anya és a gyerek, apa csak cuki, ha hazaér este fürdésre, játszik egy kicsit a gyerekekkel, de nagyjából ennyi a szerepe a család mindennapjaiban – tette hozzá Léder László, aki szerint a nevelés a hiteles jelenléttel történik, nem példabeszédekkel, nem fegyelmeléssel, hanem azzal nevelünk, ahogyan jelen vagyunk.

Mi történik a gyerekekkel egy apátlan társadalomban?

Az Egyesült Államokban napvilágot látott kutatások megdöbbentő eredményeit tette közzé David Blankenhorn *Apátlan Amerika* című könyvében, amiből kiderül, hogy a gyerekek – mindegy, hogy fiúk vagy lányok – esetében az apahiány

Léder László

van részt vesz a csecsemő gondozásában. – Számtalanszor hallani arról, hogy van anyai ösztön, de 15–20 éve felismerte a pszichológia, hogy az apaság ugyanúgy velünk született ösztönös szerep, mint az anyaság. Amikor kötődésről beszélünk, azt is általában arra értik, hogy az anya kötődik a gyerekhez. Holott ma már tudjuk, hogy az apa ugyanúgy kötődik. Persze másként, mint az anya; az apai kötődés egyik legfontosabb eszköze a játék, és általában az érintős játékok, a csikizés, a birkózás. Érdekes, de az apák többször érintik meg a kisgyerekeiket, mint az anyák, az apákban van egy ilyen ösztön. Az apai játék egy ösztönös fejlesztő tényező – tette szóvá a pszichológus, aki egy kliense, egy vezető pozícióban lévő édesapa történetét is elmesélte, aki fürdette a gyermekét, és amikor a törülközőbe akarta csavarni, picit odacsapta a fejét az ajtófélfához. Az apa halálra rémült, mire a kislány csak annyit mondott: még egyszer. Tehát nem költséges szuperprogramok kellene, hanem egy közös játék, egy sporttevékenység vagy egy bevásárlás apával is kiváló buli lehet.

Az apa feladata, hogy „randevúztassa” a gyermekét a világgal

A tinédzserkor a második kritikus időszak, amikor az apa szerepe felértékelődik. A pszichológus szerint „ez már maga a meccs”, a korábbi évek pedig csak az „öltöző” volt, ahol a kapcsolat és a kötődés alapjai épülnek.

Az összes szakirodalom alátámasztja, hogy az apák szerepe a kamaszkorban nagyon megnő mind a kislányok, mind a fiúk életében, a nemi identitás kialakulása, a másik nemmel való kapcsolat, a pályaválasztás terén mind-mind jelentősége van az apával való kapcsolatnak.

– Anyával egy ideig egy testben élünk, belőle születünk, az apa ösztönös feladata pedig, hogy gyermekét fokozatosan kiemelje az anya mellől és „randevúztassa” a világgal. Ezt Ranschburg professzor is kiválóan megfogalmazta: az apa feladata a küszöbön átgépedni a gyereket. Ez teljesen ösztönösen működik, az apa képviseli a külvilágot – jegyezte meg Léder László.

Az „apa-sebnek” komoly következményei lehetnek

Mint mondta, a fiúkra az apahiány inkább kriminalizáló hatással van, a tekintéllyel rendelkező személyekkel való konfliktusokhoz vezethet, gyakran összetűzésbe kerülnek a tanáraikkal az iskolában.

Ezzel szemben a lányoknál áldozatiságot szül, azaz, azok a lányok, akiknek nincs aktív apa a közelükben, nagyobb eséllyel keverednek rossz kapcsolatokba, fokozottabban kitettek a tinédzserterhességnek. Ugyanakkor önbizalomhiány alakulhat ki bennük, illetve nem tudnak kommunikálni a másik nemmel. Pszichológusként is tapasztalja, hogy az „apa-seb” rendelkező lányok folyamatosan kapcsolatfüggőségbe kerülnek, mert valahol bizonyítaniuk kell, hogy értékesek, rájuk igenis szükség van. A kislányoknak ugyanis óriási szükségük van arra, hogy az édesapjuk rendszeresen megdicsérje őket, ha például a legújabb túlszoknyájukban libegnek be a szobába, és a gyerekkorban elhangzott sok száz, sok ezer ezer ilyen mondat nagy hatással van az önbecsülésükre. Az apa szerepe a pályaválasztás terén is megfigyelhető, érdekes, hogy a lányok közül is egyre többen választják az apjuk szakterületét.

A családfenntartás és a gyereknevelés is két ember dolga

A pszichológus szerint a modern családmodell válsága nemcsak magánügy, hanem társadalmi kérdés. Az apáknál jelen van a kettős elvárás: legyen jó családapa, de közben keresse a pénzt, ugyanakkor ez az anyákra is igaz: valósítsa meg önmagát szakmai téren, de ugyanakkor a gyerekeket is lássa el.

– A családfenntartás két ember dolga, a gyerekről való gondoskodás ugyanúgy. Az, hogy amikor megszületik a gyerek, apa két ember helyett is dolgozik, anya meg kiszakad mindenből, csak a gyerekkel foglalkozik, hosszú távon nem fog működni. Nagyon magas mind az apai, mind az anyai depresszió aránya, a kisgyermekes 28-45 év közötti férfiaknál ez egyre gyakoribb a munka-magánélet problémák

KultFeszt Facebook-oldala miatt – hívta fel a figyelmet Léder László.

Mint mondta, abban, hogy az apákat „vissza lehessen csempészni” a családok mindennapjaiba, a munkahelyeknek nagy szerepe van, az apák családban való jelenlétét a munkahelyeknek is támogatniuk kellene. A multinacionális cégek között már vannak olyanok, ahol az apák 3–6 hónapos fizetett szabadságot kapnak gyermekük születésekor. Magyar tulajdonú vállalatnál azonban ilyen még nem látott – jegyezte meg a pszichológus, aki szerint van nagy cég, amely családbarátként népszerűsíti magát, de a gyakorlatban nem támogatják a szülőket, másutt pedig nincs felváltott családpolitikája a cégnek, de a vezető maximális nyitottsággal áll ehhez, tehát hozzáállás kérdése.

A fogyasztói társadalom és a fészekrakás csapdája

Jó hangulatú, humorral fűszerezett marosvásárhelyi előadásában Léder László arra is kitért, hogy ma a marketingipar a fiatal szülőket is próbálja „elcsábítani”. Azt sugallják, hogy ha jön a baba, ilyenkor kell új házat venni, de legalábbis felújítani, mindezek pedig olyan elvárások, amelyek húszéves adósságba taszítják az átlagos családokat. A fészekrakási ösztön mára piaci termék lett. A pszichológus szerint a gyermekszületés körüli időszaknak nem a pénzről kellene szólnia, hiszen egy újszülöttnek nem új házra, nagyobb autóra vagy álomszép babakocsira van szüksége, hanem anyára és apára, akik nem idegesek – hangsúlyozta. A kamaszkori marketing ugyancsak rémisztő: sugallják, hogy jó cuccban kell járni, miközben a „jó cucc” fogalom háromhavonta változik, egymást érik a menő márkák, telefonok, kütyük, ezért fontos már kisgyerekkorban megtanítanunk, hogy ha bemegyünk a boltba, nem kell mindent megvenni.

Illusztráció

Forrás: pixabay.com

gyereknevelésbe, ez mára eltűnt, és maradt – jó esetben – két szülő, akinek ezt meg kell oldania. Ez pedig kompromisszumokkal jár, és ebben a helyzetben kiemelten fontos, hogy az apák jelen legyenek a család életében, mert az anyákon sokszoros teher van. Nagyon sok édesanya egyedül marad a gyerekekkel, az apák azt gondolják, hogy ők keresik a pénzt, az anya meg menedzselje a családot, ami rengeteg konfliktust is szül.

– A történelem során a nők soha nem maradtak egyedül a gyerekekkel, ez egy modern probléma, hogy azt várjuk el egy nőtől, hogy egyedül nevelje a gyerekeket, de az is, hogy azt várjuk el a férfitől, hogy egyedül teremtsen elő a család megélhetését – mutatott rá a pszichológus, aki szerint ez a jelenség nem most kezdődött, több évtizede halmozódó probléma, már a nyolcvanas-kilencvenes évekbeli nagynevű kiadványok is foglalkoztak a témával: a *Hová lettek a férfiak, Apátlan társadalom* című cikkeken már boncolgatták ezt a kérdést. De ma is jellemző, hogy a férfiaknak nincs vagy másodlagos szerepük van a családok életében, mindenért az anya felelős, ha körülnézünk, híres autómárkák családi autójának a rek-

elképesztő módon megnöveli a társadalmi lecsúszásuk veszélyét.

A tinédzser-öngyilkosságok 63 százaléka apátlan családban történik, a javítóintézetekben lévő gyerekek 70 százaléka apa nélkül nőtt fel, a nemi erőszakot elkövetők 80 százaléka úgyszintén, az eltűnt, otthonról elszökött gyerekek 90 százaléka pedig olyan családban nőtt fel, ahol nem volt jelen az apa – ismertette a megdöbbentő statisztikákat a pszichológus. – Van tehát valami az apa szerepében, ami meghatározó a gyerek fejlődésére nézve. Az, hogy anya szereti a gyereket, és apa még egy picit hozzátesz, és akkor minden rendben lesz, téves. Ha apa nincs aktívan jelen, akkor olyan ősi pszichológiai erő tűnik el, aminek komoly negatív következményei lehetnek – világított rá a szakember.

A kötődés sem csak az anya kiváltsága

A modern biológiai kutatások egymás után döntenek meg azt az elképzelést, hogy amikor születik egy gyermek, az csak a nőben okoz biológiai elváltozásokat. Kimutatták, hogy már a várandósság alatt, majd a gyerek születését követően az apában is hormonális és agyi változások történnek, amennyiben aktí-

Illusztráció

Forrás: pixabay.com

Enikő receptjei

Rózsa Enikő

ALMAPAPRIKA SAVANYÚSÁG

En most vegyesen készítettem, három kg csipős és két kg édes almapaprikából. Az öt kilo paprikához szükséges: 1,7 liter víz, 5-6 evőkanál méz, 4 evőkanál só, 4 dl ecet, 10 dkg cukor, 5-6 babérlevél, szemes bors ízlés szerint és 2 dl olaj.

A megmosott zöldség szárát kivágtam, az alját keresztbe bevágtam, hogy a paprika egyben maradjon. Hurkapálcikával több helyen megszurkáltam, hogy tudja beszívni magába a levet. A felfőtt szirupban kb. 10 percig főztem, megnéztem, hogy megpuhult-e annyira, hogy a villa belemenjen. Amikor megfőtt, üvegbe szedtem a villával, és ráöntöttem a szirupot. Száraz dunsztban hagytam kihűlni. Mézzel készítve csak enyhén csíp, és kellemesebb az íze. Ha csak mézet használunk, ízlés szerint növeljük az adagot.

GOMBÁS-TEJSZÍNES HÚSGOMBÓC

Fél kg gombát (héjastól), két nagyobb fej sárga hagymát vékony szeletekre vágtam, egy kisebb paprikát, egy kisebb paradicsomot apró kockára vágva beletettem, majd öt cikk zúzott fokhagyma is került bele. Addig kevergettem, amíg a gomba elegendő vizet nem engedett, majd kis lángon, lefedve, többször megkevergetve, puhára pároltam. Megszórtam egy csapott evőkanál piros fűszerpaprikával, feltöltöttem három dl vízzel, amihez egy leveskockát is adtam.

Fél kg darált marhahúst sóval, borssal, fokhagymával ízesítettem, két tojással alaposan összegyúrtam. Közepes méretű gombócokat formáztam belőle, a gombás masszába helyeztem, és fél óra alatt puhára pároltam. A fedőt levéve még kb. 10 percig főztem. Fél liter növényi tejszínt hőki egyenlítésével hozzá-

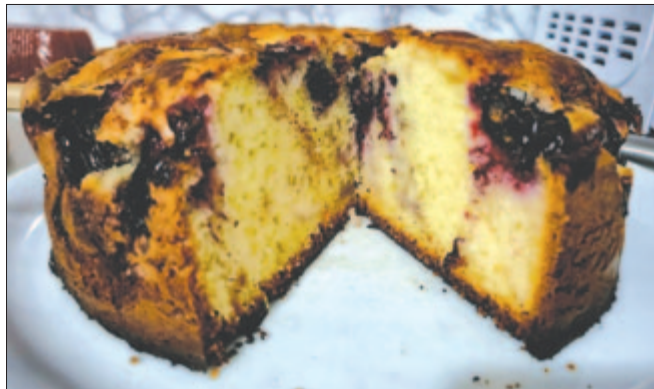

adtam, és folytonosan kevergetve kellő sűrűségűre főztem. Egy nagy csokor petrezselyemzöldet apróra vágtam, a legvégén hozzákevertem.

Mi laskával fogyasztottuk, de krumplival, rizzsel is remek fogás.

GYORS SZILVÁS TORTA

Hét tojást, 16 dkg vaníliás porcukrot, három dl tejfölt, 10 dkg vajat, 1,5 dl olajat, egy evőkanál olívaolajat alaposan összekavarok, hozzáadok egy kis tasak sütőport és annyi lisztet, hogy keményebb állagú legyen, mint a piskóta. Egy kerek tortaformát kivajazok, megszórom liszttel, a tetejét alaposan beborítom kimagolt szilvával, majd barna cukorral és fahéjjal megszórva 180 fokon 10 percig, aztán 160 fokon 35 percig készre sütöm. Mellé szilvadzsemet, ribizlikocsonyát, vaníliás pudingot tálalhatunk.

RÓKAGOMBALEVES VAJGALUSKÁVAL

Ehhez a leveshez mindig friss, illatos rókagombát használok. Először óvatosan megtisztítom, majd felszeletem. Közben egy nagyobb sárgarépat apró kockákra vágok, hogy szép színt és egy kis édeskés ízt adjon a levesnek. Egy nagyobb lábasban vajat olvasztok, beleteszem az apróra vágott hagymát, és üvegesre párolom. Ezután hozzáadom a felkockázott répát, néhány percig együtt párolom a hagymával, hogy kissé megpuhuljon. Ekkor teszem bele a felszeletelt rókagombát, és addig pirítom, amíg a gomba kiengedi a levét, és finom erdei illat lengi be a konyhát. Ezután megszórom egy kevés liszttel, hogy enyhén besűrűsödjön, majd felöntöm forró zöldségalaplével. Sóval, borssal, egy csipet majoránnával és aprított petrezselyemmel ízesítem. Lassú tűzön főzöm, amíg a murek és a gomba teljesen meg nem puhul.

Közben elkészítem a vajgaluskát: egy kis tálban vajat keverek el tojással és liszttel, amíg lágy, kanállal szaggatható tésztát nem kapok. Amikor a leves már majdnem kész, egy teáskanállal apró galuskákat szaggatok bele. Pár perc alatt megfőnek, ilyenkor szépen feljönnek a leves tetejére. A végén egy kevés tejszínt is keverek bele, hogy selymes, krémes állagú legyen. Friss zöldségselyemmel megszórva tálalom. (En chilit is szeleteltem a levesem tetejére.)

Jó étvágyat kívánok!

Erdélyi tanintézetek is bekapcsolódhatnak

Kütyümentes november – gyűjts offline időt az iskoládnak!

Egy hónapon át minél több ideig tegyék le a telefont és töltsék idejüket valódi, közösségi élményekkel – erre ösztönzi az erdélyi magyar diákokat a **Kapcsolj ki! mozgalom** keretében az **Analóg november** kampány, amelynek célja, hogy a gyerekek, fiatalok minél kevesebb időt töltsenek az online világban. Azok az iskolák, amelyeknek a diákjai a legtöbb offline időt gyűjtik össze a novemberben zajló kampány során, értékes nyereményekkel gazdagodnak.

Menyhárt Borbála

November 3-án indul a Kapcsolj ki! mozgalom keretében zajló Analóg november kampány, amit Erdélyben Kántor Boglárka parlamenti képviselő és Póltl Ákos családbiztonsági szakértő kezdeményezett, a Szent István Intézet magyarországi mozgalmához csatlakozva, a Romániai Kolping Szövetséggel partnerségben. A mozgalom minden magyar tannyelvű általános és középiskolát megcéloz, és arra ösztönzi a diákokat, tanárokat és szülőket, hogy együtt „kapcsoljanak ki” az online világból. A november 3. és 30. között zajló akcióban bárki részt vehet, aki letölti az Out! applikációt, kiválasztja az iskoláját, és meghatározza, hogy mennyi időt szeretne offline tölteni, az applikáció pedig automatikusan korlátozza a telefon funkcióit.

Kántor Boglárka parlamenti képviselő kiemelten támogatja azokat a társadalmi kezdeményezéseket, amelyek az offline kapcsolatok megerősítését célozzák, és parlamenti munkája során is kiemelt figyelmet szentel azoknak a törvénykezéseknek, amelyek a gyermekek digitális védelmére vonatkoznak. Manapság ugyanis, amikor a digitális világ be-költözött életünkbe, különösen fontos, hogy újra felfedezzük az egymással töltött, valódi közösségi idő értékét, amely nem a képernyők mögött zajlik.

Az Analóg november elnevezésű kihívás során a résztve-

Illusztráció

vők az Out! applikáció segítségével mérhetik, mennyi időt töltenek offline – vagyis telefonozás nélkül. Akik be szeretnének kapcsolódni a kampányba, azoknak mindössze annyit kell tenniük, hogy elindítanak egy időzítót az Out! applikációban, így amíg nem nyúlunk a telefonhoz, gyűlnek náluk a kreditek, az iskola profilján pedig az analóg idő. Az online térből való „kicsekkolás” tervezett idejének (lehet ez 5, 10, de akár 120 perc is) kiválasztása után a „lock in” gombra kattintva indul az analóg időgyűjtés. Ezalatt a tanulót nem zavarják a beérkező értesítések, a telefon nyugodtan pihen. Természetesen a vállalat bárkikor megszakítható, az addig eltelt idő azonban így elvész. A diákoknak minden esetben az iskolájukat is ki kell választaniuk, hiszen ez segíthet abban, hogy megnyerhessék a fődíjat. Az Out! applikáció segítségével az iskolai közösségek virtuális kosarába kerül az összegyűjtött analóg idő, a legtöbb „online-mentes” percet gyűjtő iskola egy 10 ezer lej értékű pihenő- és olvasósarkot nyer, ahol a diákokat babzsákok, könyvek és társasjátékok várják majd. A kampány végén minden részt vevő iskola elismerő oklevelet kap, amely igazolja aktív szerepvállalását a digitális ártalmak csökkentésében.

Ma már kutatások igazolják, hogy a mai gyerekekre jellemző, túlzásba vitt digitális eszközhasználatnak számos káros következménye van: csökken a diákok tanulási teljesítménye, figyelmi képessége, motivációja, depressziót, szorongást, elmagányosodást okoz, megzavarja az identitásfejlődés normál menetét, érzéketlenné tesz az erőszak iránt, növeli a kortársak közötti erőszakot, az online zaklatás veszélyét, ugyanakkor elveszi az időt fontos tevékenységektől, amelyek az idegrendszeri fejlődéshez elengedhetetlenek, valamint a minőségi családi kapcsolódásoktól, ami negatívan befolyásolja a gyerekek, fiatalok későbbi közösségi beilleszkedési képességeit.

A kampánnyal kapcsolatos bővebb információ az analog-november.ro oldalon érhető el.

Egy zenei korszakot teremtő matematikus

Szilágyi Mihály

Ma már szinte furcsaságként hat, amikor arról beszélünk, hogy valamikor a zene nem volt lenézett, mellőzött, kigúnyolt tantárgy, hanem az emberi szabad gondolkodás egyik alappillérenek számított. Groteszk jelenség, hogy éppen a szabadságot gúnyoljuk, amikor közmegvetés tantárgyává züllesztjük a zenetanulást, és közben a csilagos égen is túlmutató nagy egyéni szabadságunkról elmélkedünk. De nem számít, csak legyen minél kevesebb zeneóra – vagy fél óra, vagy semennyi óra –, és jusson minél több idő cenzúrázott közösségi médiára, ahol mindent szabad (azonkívül, amit nem szabad). A zene azonban nem ilyenfajta szabadságot kínál, hanem olyat, ami a vég-sőkig irányított információszerzés és gondolkodás világában is képes önálló gondolatokra, más meglátásokra – csakhogy ehhez kellő értelem kell, ami sokkal több annál, mint előre elménkbe itatott okoskodás.

A középkorban Európa tudományos élete bezárkózott volt. A XIII. század előtt hosszú ideig inkább a kolostorok világában élő tudományosság volt a jellemző, ahol kevésbé szándékoztak tudomást szerezni az arab világ tudományáról.

A középkor egyik rendkívüli tudósa *Johannes de Muris*, aki matematikusként és csillagásként is ismert, de jelentős zeneelmélet-író is egyben – sőt mi több, a zenészek

jobban ismerik, mint a matematikusok.

Szójátékkal élve de Muris élete eléggé murisan kezdődött, mert születésének idejét egy periratból következtethetjük ki. Történt ugyanis, hogy 1310. szeptember 7-én valakik meggyilkoltak egy egyházi előljárót. A gaztett elkövetői között volt Johannes de Muris is. Természetesen a gyilkosokat elfogták. Nem tudjuk, mi lehetett az oka annak, hogy de Muris magára vállalta a gyilkosságot, csak hogy társait mentse. A bírósági ítélet alapján a fiatalember hétévnyi ciprusi száműzetést kapott büntetésül – azt képzelhetjük, hogy egy ilyen száműzetés nem holmi modern kori nyaralással lehetett egyenértékű. A perirat keltezéséből következtethetünk arra, hogy a későbbi tudós valamikor az 1290-es évek elején született Normandiában – mert már büntethető korú volt.

Az életre szóló lecke után, 1318-tól Johannes de Muris aktív tagja volt a párizsi tudományos életnek. 1321-ben Bernay városba utazott, hogy megfigyeljen egy napfogyatkozást. Ekkor már behatóan foglalkozott a csillagászattal és a matematikával.

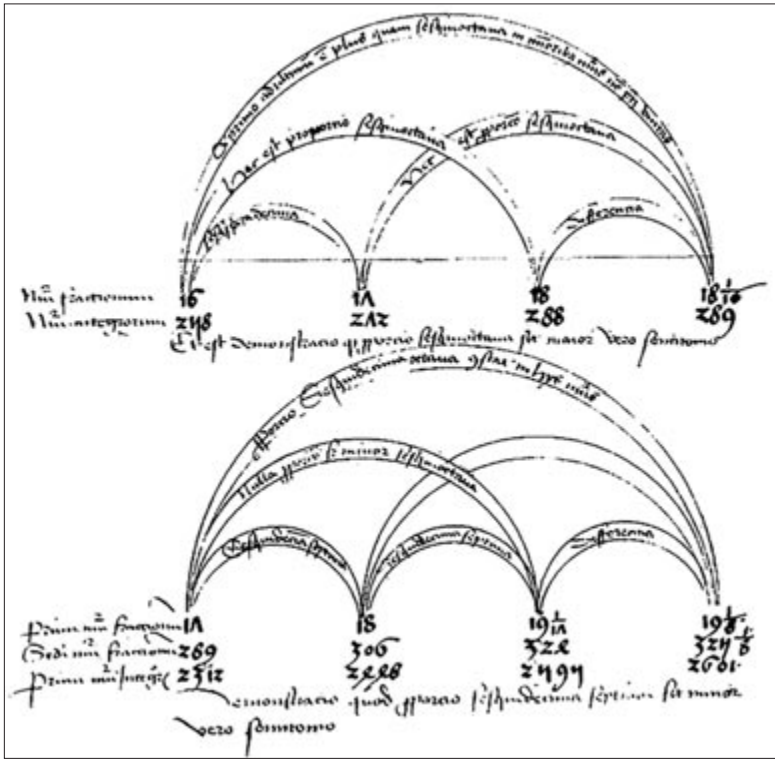
1326-tól 6–7 évet Fontervraud apátságának kolostorában élt. Valószínűleg ekkor már mélyen megbánta fiatalkori meggondolatlanságát. Ezt követően 1342-től Mézières-en-Brenne kollégiumi egyházában a hat kanonok egyike volt. Ez azt jelenti, hogy tudós emberként amolyan „világi pap” funk-

ciót látott el, vezette a napi imaórákat. Matematikai és csillagászati tudását mi sem bizonyítja jobban, mint hogy 1344-ben VI. Kelemen pápa meghívta Avignonba, hogy ő is tagja legyen a naptárreform kivitelezőinek.

Aki nem vette volna észre, annak felhívom a figyelmét arra, hogy kivételes módon ebben az időszakban Róma helyett Avignonban volt a pápai rezidencia. Különös fejezete az 1309–1377 közötti korszak az egyház életében, mert e két dátum között a pápaság székhelye átkerült Rómából Avignonba. A történet hátterében egyházi és világi hatalmi harcok dúltak, és amikor Franciaország a pápasággal, valamint a német birodalommal szemben is nagyhatalmi pozícióba került, egyserűen saját területére helyezte át a keresztény egyházi központot. Ezért volt lehetséges, hogy 1344-ben Murist Avignonba hívta a pápa.

Fontos tudományos tényező Muris matematikai és csillagászati munkásságáról, hogy saját korában rendkívüli elismerésben részesült, de az 1343-ban megjelent *Quadripartitum numerorum* című tudományos munkáját elhomályosították zeneelméleti könyvei.

A zene terén rendkívüli szolgálatot tett Johannes de Muris. Őt zenei értekezéséről számos olasz nyelvvel fordított kézirat is felbukkant, ami arra utal, hogy munkája olyan zenei iránymutató volt, ami meghatározta egész Európa akkori zenei irányzatát. A *Musica speculativa* című műve még legalább kétszáz évig

Zeneelméleti magyarázat Johannes de Muris zenei értekezéseiből

meghatározta az európai zenei nevelés legmagasabb szintjét.

A XIV. században már érezhető volt a zenei reneszánsz előszele, így az *Ars novae musicae* és az előbb említett művében is kiemelte a modern kottairási reform fontosságát. Muris meglátása szerint az új zenének szükséges áttérnie a vonalrendszere írt zenei írásra, mert a hagyományos zenei jelek már nem voltak képesek kiszolgálni az újabb zenei elvárásokat. A többszólamúság, a polifónia mind megkövetelik a pontos ritmus és dallam lejegyzé-

sét, és ez csakis Guido Aretinus (Arezzói Guido) találmányának továbbfejlesztésével volt lehetséges.

Aki mélyen meg szeretné érteni a középkori zenét, annak feltétlenül tanulmányoznia kell Johannes de Muris zenei értekezéseit, mert csakis azok által lehet megismerni az irányvonalakat és a zene mögötti filozófiát.

A középkorból reneszánszba való átvezető muzsikus 1350 körül halt meg. Zenei munkája azonban mélyen meghatározta az utókor zenéjét.

Publius Syrus órómai mimusköltő és aforizmaszerző egyik maximáját idézzük a fősorokban. (mimus: rövid színdarab)	1.	GYÁSZOL	SZINTÉN SEM FENYEGÉ-TÉSSEL KÖVETEL	BECÉZETT MÁRIA	VELŐS MONDÁS (GÖRÖG) ERREFELEI	TOVÁBBÁ KIFIZETÉSI UTALVÁNY	ANGOL FŐNEMESI CÍM	FRISS, KELLEMES	INDUL A VONAT!	MARTIN ... (J. LONDON MŰVE)	VÉR-CSOPORT SZÍRAI FENNSÍK	NOVEMBERI	RÁSKAI ... (KÓDEX-MÁSOLÓ APÁCA)	AZ ELSŐ NŐ BECÉZÉSE
	A													A
	SZINTÉN			VAJFÉLE DIDEROT NÉVJELE			LEHETŐ-SÉG-JELZŐ RÓMA (ANGOL)				LÉTEZIK (NÉMET) AKTA			
	UKRÁN NEMZETI TANÁCS ASZABADBAN				MELYIK IRÁNYBA? FÉRFI (BIZ.)				NŐI NÉV (MÁJ. 24.) MÁS SIKERE FÁJ NEKI				NÉVELŐ ANGOL SÖRFÉLE	
2.	A	NEHEZTEL	VÍVÓ FEGYVER ... IRAE (HARAG NAPJA)		CSOMAGOL TÁRGY, MUNKA			FINN-LAPPTÓ DÉL-AMERI-KAI FÜVES PUSZTA					ANTE MERIDIEM (RÖV.) POPEYE SZERELME	
HAZUDÓ					OROSZ IGEN BORÍTÓ TEXTILIA	KILOMÉTER (RÖV.) JUTTAT	ÜRES LERI IMÁDKOZZA-TOKI (LATIN)			KETTÓZVE: ZOLA-REGÉNY ÁLLÓVÍZ		BECÉZETT OLÍVER TOVA		
ÍRORSZÁG KELTA NEVE			M. VARGS ... (PERUI ÍRÓ) ... EKBERG (SZÍNESZNO)			HAJNALKÓ USA-ÍRÓNÓ (JOYCE CAROL)					HÁZHELY KATONÁNAK TOBORZÓ			
... GARBO (FILMSZTÁR)				BOLTI ÁRUS ISMERT, TUDOTT		TOLDOTT (SZÓ) TÖRLÖGUMI						RÓMAI 51 SZÜKSÉGES		AZ OXIGÉN VEGYJELE KUKORICA-PÁLINKA
JÖVENDŐ-MONDÓ			... OLDAL (KARÁ-CSONYI B.) FÁBA VÉS			KÖLTŐNK (JÁNOS) DUBLIN LAKÓJA				INDÍTÉK KUTYA		SEBEN KÉPZŐDIK ROMÁN IGEN		
ÁLLATI LAKHELY SZIBÉRIAI FOLYAM			MEREV VILÁGOS (NÉMET)			VÁLYÚ KIS ÁRAM-FORRÁS			SZÁRMAZÁS NŐI NÉV (SZÉPT. 16.)					MODERN FEGYVER
		TOJÁSOKON UL A TYUK ... ÉS NEM TOVÁBB			KARMESTER (ALBERTO) ELEVEN, GYORS			GYILKOS VIRUS AUTÓVERS. (JEAN)					FRANCIA ARANY TALJÁN	
A KÜL ELLENTÉTE			HATBÓL KETTÓ SZÉLESRE NYITÓ		LÉTEZIK VÖRÖS ... (VIKING HAJÓS)	TÉLI SPÓRT PÁPIRON RÖGZÍT	JÓTÉKONY-KODIK K-ÁZSIAI FOLYAM		ZLOTY (RÖV.) ... GREY (USA-ÍRÓ)		JOSKAR ... (MARI FÖV.) ÖREG KÉZ JELZÓJE			
SZÁMSZERŰ TÉNY HADIK ... (HADVEZÉR)			JANUÁRBAN UDÚL HALKAN MOND			AUTÓVERS. RÉSZTVEVŐ SAPIENTI ... (BOLCSNEK ELÉG)				BENEDEK ... (MESEM.) LÁM				
			BORZAL-MAS ARAT!				ÁTALAKU-LÁSRA UTALÓ SZÓ A SZÉP NEM			HARAG (LATIN) A TÁVOLBA			FÉLÉVI RÓMAI KETTÓ	
ZOKOG		GYAKORLATI KÉSZSÉG JEMENI AUTÓJEL				KÉTARCÚ ISTEN NULLA			NÖVÉNYT JAVÍT KILO (RÖV.)					
L.N.J.	A										FIATALOS KÖSZÖNES			

Október 9-i rejtvényünk megfejtése: Szükségünk van egy vallásra, de sehol sem találunk hozzá istent.

Megfordították a meccset, aztán kiengedték a kezükből

Vereséggel kezdte a kosárlabda 1. liga új idényét a megyeszékhelyi egyetemi sportklub.

Az első fordulóban a Kolozsvári U vendége volt az együttes, amellyel közvetlen versenyben lesz a felsőházba jutásért, tekintve, hogy a csoportból a két legjobb együttes jut oda, a hat csapatból pedig kettő az élvonalbeli klubok második csapata, ők a második bajnoki fázisban külön csoportban folytatják.

A mérkőzést a házigazdák kezdték jobban, kihasználva a palánk alatti fölényüket, utóbb azonban a marosvásárhelyieknek sikerült kiegyensúlyozniuk a

mérkőzést, és az utolsó negyedben, 40:32 után, egy 14-0-s rohammal hatpontos előnyre tettek szert hét percel a befejezés előtt. 44:50 után azonban a kolozsváriakon volt a sor, hogy 12 pontot dobjanak zsinórban, így a végén öt ponttal megnyerték a találkozót.

A mérkőzésen egyik csapat sem volt formában a távoli dobások terén, az egész meccsen összesen öt háromponost szereztek, de az általános pontosság sem volt a legjobb (38-38% mezőnyből), ami a szerény végeredményen is látszik.

Jegyzőkönyv

Kosárlabda 1. liga, A csoport, 1. forduló: Kolozsvári U – Marosvásárhelyi CSU 57:52 (25-14, 5-12, 10-10, 17-16).

Kolozsvár, LPS-csarnok, 60 néző. Vezette: Cosmin Prișcă (Medgyes), Nicolae Mutu, Remus Hăbășescu. Ellenőr: Gabriela Mărginean (Kolozsvár).

Kolozsvári U: Brie 25 pont, Kuznecovs 9 (1), Laslo 9 (1), Apostol 8, Mureșan 4, Cușa 2, Bota, Rácz, Dăscăliță. Kispadon: Popa Müller, Tibru, Godeanu.

Marosvásárhelyi CSU: Kovács 16 pont (1), Trif 8, Pap 7 (1), Székely 6, Mirea 6, Hadăr 5 (1), Szilveszter 4, Nagy, Ghiță. Kispadon: Milășan, Tóth, C. Pop.

Eredményjelző

Kosárlabda 1. liga, A csoport, 1. forduló: Brassói CSU – Nagyvárad CSM 2 80:75, Gyergyószentmiklósi ISK VSK Antares – Kolozsvári U-BT II 66:59, Kolozsvári U – Marosvásárhelyi CSU 57:52.

Portugál–magyar: bravúros pontmentés a hosszabbításban

A magyar labdarúgó-válogatott 2-2-es döntetlent játszott kedden késő este a portugál csapat vendégeként a lisszaboni világbajnoki selejtező mérkőzésen, így a hazaiak még nem jutottak ki a jövő évi vb-re.

A magyarok Marco Rossi szövetségi kapitány ígéretének megfelelően a világ egyik legjobb válogatottja ellen sokkal bátrabban kezdtek, mint amit egy hónapja Budapesten mutattak a 3-2-es vereség alkalmával, ugyanis alkalmanként már a rivális 16-osán letámadták a labdás játékoszt. Ennek ellenére az első lövés a hazaiakhoz fűződött, de amíg Ronaldo kísérlete fölészállt, addig a túloldalon Sallai próbálkozását Costának kellett szögletre tolnia. A magyar nemzeti együttes bátor játéka hamar kifizetődött, mert hamar előnyhöz jutott: a 9. percben Szoboszlai bal oldali szöglete után Costa alásladt a labdának, így Szalai 3 méterről az üres kapuba bólintott (0-1).

A gól után ugyan többet birtokolták a labdát a világsztárokkal teleízüdelt portugálok, de a szervezett magyar védelmet nem tudták átjatszani, így legfeljebb távolról próbálkoztak. Rossi tanítványai viszont továbbra is lendületesen megindultak előre a labdaszerzéseket követően, és vezettek ígéretesnek tűnő akciókat. A portugálok többnyire csak körbepasszolgatták a magyar védelmet, de amint volt egy éles passz és egy jó csel, máris helyzet alakult ki, amelyből meg is született az egyenlítő találat: a 22. percben

Semedo labdát kapott a 16-os vonalán, lefordult Szalairól, majd jobbról élesen középre lőtt, ahol teljesen üresen érkezett Ronaldo, aki 3 méterről az üres kapuba passzolt (1-1).

A bekapott gól nem törte meg a magyarok lelkesedését, ugyanúgy bátran vezettek támadásokat, amelyek végén Szoboszlainak és Vargának is volt lövőhelyzete. Ez a játék alkalmanként megnyitotta a területet a portugáloknak is, de a magyarok az első játékrészben rendre időben visszaértek annak köszönhetően, hogy a hátul maradó védők megnyerték az egy az egy elleni párharcokat. Ennek ellenére közvetlenül a szünet előtt Ronaldo a második zicceréből is betalált, így a hazaiak vonulhattak előnnyel az öltözőbe: a 45+3. percben Mendes ívelt középre balról, Orbán fölött átszállt a labda, Ronaldóval pedig ezúttal sem érkezett senki, így 5 méterről szabadon lőhetett a magyar kapuba (2-1).

Térfélcserét követően sem változott a játék képe, Portugália meddő mezőnyfölényben futballozott, a magyar csapat pedig gyors kontrákra rendezkedett be. Tóthnak kétszer kellett védenie, míg a túloldalon Costa fogta könnyedén Varga fejesét. Negyedóra elteltével a portugálok közel kerültek ahhoz, hogy eldöntsék a meccset, mert egy percen belül Dias és Fernandes is a bal kapufát találta el távoli lövésből, majd Tóth hatalmas bravúrral hárította a csereként beállt Felix közeli fejesét. Ezt követően ismét kiszaba-

dult a szorításból a magyar csapat, amelynek a következő tíz percben több szépen végigvitt akciója is volt, illetve egyszer Sallai a félpályáról próbálta bevenni a portugál kaput, de egy méterrel mellément a labda. A szélekről érkező magyar beívelések továbbra is veszélyesek voltak, Szalai például védő létére majdnem duplázott, azonban az ő

fejese a keresztlécen csattant. A magyaroknak az egyenlítés reményében még az utolsó negyedórában is maradt erejük letámadásra, de ekkor már veszélyeztetni nem igazán sikerült. A portugálok felállt védelem ellen nem vállaltak kockázatot, csak akkor indultak meg lendületesen, ha terület nyílt előttük, ezekből viszont ők sem tudtak beta-

Szalai Attila (b) gólt fejel a Portugália – Magyarország labdarúgó világbajnoki selejtező mérkőzésen a lisszaboni Estádio José Alvalade stadionban 2025. október 14-én

Fotó: MTI/Szigetváry Zsolt

A tabella

1. Portugália	4	3	1	0	11-4	10
2. Magyarország	4	1	2	1	8 -7	5
3. Írország	4	1	1	2	4 -5	4
4. Örményország	4	1	0	3	2 -9	3

Mestermérleg

*** Marco Rossi (Magyarország):** „Ahogy a meccs előtt mondtam, hinni kell, mert lehetséges a bravúr, még akkor is, ha az ellenfél Portugália. Rendkívül büszke vagyok a csapatra, de nem változott semmi a jövőre nézve, mert az utolsó két meccs dönti el, hogy sikerül-e kivívni a pótselejtezőt érő második helyet. Annak ellenére igazságos döntetlen született, hogy a rivális kétszer annyit birtokolta a labdát, mert jól védekeztünk, jól működött a letámadás is, ráadásul úgy, hogy az ellenfél középpályáján többek között a BL-győztes Vinha futballozott. Persze, szerencsénk is volt, elég csak a két kapufájukra gondolni. Akkor 3-1 oda, és vége a meccsnek. Gyorsan jegyezzük meg, nekünk is volt kapu-

fánk. Ami fontos, hogy a portugálok így nem pihentethetik a legjobbjait a hátralévő meccseken, ahogy azt tavaly az Eb-n tették, s az akkori utolsó forduló vereségükkel hozzájárultak ahhoz, hogy ne kerüljünk be a négy legjobb csoportharmadik közé. Jól emlékszem, hogy Grúzia ellen nekünk a portugál döntetlen is elegendő lett volna a továbbjutáshoz, ők azonban kikaptak. Ilyen százból egyszer történhet meg, és akkor ez megtörtént. Portugália kizárólag a cseréit szerepeltette, és ezt most is megtehetné volna, az írek ellenében, így viszont nem. Nagyon örülök Szalai Attila remek teljesítményének és góljának, mert jól emlékszem, mennyi kritikát kaptam a meghívásáért, amikor a védő éppen pályafutása mélypontján volt. Örülök, hogy kitartottam mellette, mert ez volt a helyes és jó döntés. A mostani eredményhez azonban az olyan régi alapemberek kiemelkedő produkciója mellett, mint amilyen Szalai, kellett az újak hozzájárulása is, például a csereként beállt Lukács Dániel, aki három nappal ezelőtti gólja után ezúttal a hosszabbításban gólpasszt adott. Mindezt azt kérem a játékosoktól, hogy olyan teljesítményt nyújtsanak, amivel emelt fővel jöhetnek le a pályáról. Nem szerezhetünk minden meccsen három pontot, de ha büszkéek lehetünk és megőrizzük a méltóságunkat, akkor elégedettek is lehetünk. Most azt hiszem, felelhetjük a fejünket azok után, hogy otthon 3-2-re kikaptunk, hiszen most idegenben 2-2-es döntetlent értünk el a Nemzetek Ligája-győztes Portugáliával, amely a szerintem a világ öt legerősebb válogatottja közé tartozik. Nehéz lenne ezt az egyik legjobb eredménynek nevezni, amelyet elértem a nemzeti együttes kispadján, mivel több hihetetlen meccsen nemcsak a döntetlen, hanem a győzelem is összejött korábban.”

*** Roberto Martínez (Portugália):** „A magyar válogatott Európa egyik legjobban kontrázó együttese, és ezúttal különösen jól futballozott. Nagyon meghatározó egy meccsen a korai gól. A csapatom viszont jól reagált arra, hogy hamar hátrányba került. A probléma az volt, hogy a második félidőben nem tudtuk lezárni a meccset a harmadik góllal, ami megbosszulta magát. Ez jó lecke számunkra.”

lálni. Amíg Budapesten a portugáloké volt a slusszpoén, most a magyaroké, ugyanis a hosszabbításban a sokadik szélen futó akció után ezúttal a beadás is tökéletes volt: a 90+1. percben Lukács elfutott a jobb oldalon, laposan középre adott, Varga átengedte a labdát a lába között, a túloldalon érkező Szoboszlai így 3 méterről a kapu jobb oldalába lőtt (2-2), ezzel pontot mentett a válogatottnak, amelynek így nem kellett meglepődnie a tisztes helytállással, továbbá elérte, hogy Portugália még nem vívta ki a vb-résztvételt.

A magyar csapat, amely története során továbbra sem tudta felülmúlni Portugáliát, a döntetlennel megőrizte egyponstos előnyét a pótselejtezőt érő második helyen, csak immár nem az örmények, hanem az írek előtt, november 13-án pedig Örményország vendégeként lép pályára.

Jegyzőkönyv

Európai vb-selejtezők, F csoport, 4. forduló: Portugália – Magyarország 2-2 (2-1).

Lisszabon, José Alvalade Stadion, 50 ezer néző, vezette: Srdan Jovanovic (szerb).

Portugália: Costa – Semedo, Dias, Veiga, Mendes (78. Tavares) – Fernandes (62. Conceicao), Neves (62. Palhinha), Vinha – Silva, Ronaldo (78. Ramos), Neto (62. Felix).

Magyarország: Tóth Balázs – Nego, Orbán, Szalai A., Kerkez (79. Dárdai M.) – Schäfer (38. Tóth Alex), Styles (79. Vitális) – Bolla (58. Lukács), Szoboszlai, Sallai – Varga B.

Gólszerzők: Ronaldo (22., 45+3.), illetve Szalai A. (9.), Szoboszlai (90+1.).

Sárga lap: Fernandes (34.), Felix (90.), illetve Styles (51.), Lukács (90+5.).

Eredményjelző

* E csoport: Spanyolország – Bulgária 4-0, Törökország – Grúzia 4-1. A csoport állása: 1. Spanyolország 12 pont, 2. Törökország 9, 3. Grúzia 3, 4. Bulgária 0.

* F csoport: Portugália – Magyarország 2-2, Írország – Örményország 1-0.

* I csoport: Olaszország – Izrael 3-0, Észtország – Moldova 1-1. A csoport állása: 1. Norvégia 18 pont/6 mérkőzés, 2. Olaszország 15/6, 3. Izrael 9/7, 4. Észtország 4/7, 5. Moldova 1/6.

* K csoport: Lettország – Anglia 0-5, Andorra – Szerbia 1-3. A csoport állása: 1. (és már vb-résztvevő) Anglia 18/6 mérkőzés, 2. Albánia 11/6, 3. Szerbia 10/6, 4. Lettország 5/7, 5. Andorra 1/7.

Tehetségnap és új ösztöndíjasok a Nyilas Misi Egyesületnél

A Nyilas Misi Tehetségtámogató Egyesület huszonharmadik támogatási évét kezdte szeptember 1-jétől. A kolozsvári székhelyű, de tevékenysége során egész Erdélyt lefedő szervezet magánszemélyek, cégek, szervezetek, munkaközösségek és baráti társaságok által önkéntesen felajánlott támogatása révén működtet ösztöndíjprogramot, amelynek kedvezményezettjei szociálisan rászoruló, tehetséges romániai magyar tanulók, fiatalok, akiket a lemorzsolódás veszélye fenyeget. Immár tíz éve Kárpátalján is működik alprogramja dr. Kurtán Zsuzsa magyarországi egyetemi docens szervezésében.

Az egyesület ösztöndíjsai és támogatói számára szervezett sikeres találkozási fórumot, Tehetségnapot szeptember 27-én Kolozsváron. Az ünnepi eseményen jelen voltak az egyesület alapítói, tisztségviselői, Péntek János elnök, Széchenyi-díjas egyetemi tanár, akadémikus, É. Kiss Katalin, a budapesti székhelyű Nyilas Misi Tehetségtámogató Alapítvány elnöke, Széchenyi- és

Bolyai díjas egyetemi tanár, akadémikus, és Fábry Szabolcs János, Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusának konzulja. Az eseménynek otthont adó Apáczai Csere János Elméleti Líceum nevében Gevárd Júlia köszöntötte az egybegyűlteket. A Tehetségnapon ugyanakkor részt vett számos támogató és ösztöndíjas, illetve hozzátartozó. Kerekasztal-beszélgetések és nyílt

Ösztöndíjasok a Nyilas Misi Egyesület nyári táborában Péntek János elnökkel

beszélgetés keretében szólhatott bárki hozzá a felvetett témákhoz és az egyesület működését érintő kérdésekhez. A sorban kilencedik Tehetségnap plenáris előadását Prof. dr. Székely Tamás akadémikus, támogató, a Bathi Egyetem Biodiverzitás Tanszékének professzora tartotta *Partimadarakkal a világ körül* címmel.

A Nyilas Misi Tehetségtámogató Egyesület nyáron meghirdetett, 2025/2026-os tanévre szóló pályázati kiírására 125 pályázat érkezett Nagyváradtól a hétfalusi Püskercig, ezek közül 115 volt érvényes. Megyei lebontásban a 115 részletesen és egységes pontozás szerint elbírált érvényes ösztöndíj-kérelem a következő régiókból érkezett: 3 Bákó, 1 Beszterce-Naszód, 14 Bihar, 3 Brassó, 61 Hargita, 7 Kolozs, 12 Kovászna, 1 Máramaros, 5 Maros, 5 Szatmár és 3 Szilágy me-

gyéből. Számos pályázat egyszülős családból, nehéz anyagi körülmények között élő tanulók részéről érkezett, vagy olyan helyről, ahol a tanuló vagy a szülő súlyos betegsége okoz napi szintű nehézséget.

Az érvényes pályázatok közül első körben a legmagasabb pontszámú 23 tanuló csatlakozik az előző években felvett 200-nál több ösztöndíjashoz. Ennél ugyanakkor jóval többen vannak olyanok, akik érdemesek a támogatásra, és rá is szorulnak, de az egyesület egyelőre nyitott listán kénytelen őket várokozatni mindaddig, amíg nem bővül a támogatók köre. Még lehetőleg 50 idei pályázót szeretnének befogadni, ehhez azonban újabb támogatók jelentkezését, felajánlását várják, mivel sikeres pályázó csak a rendelkezésre álló támogatási összegektől függően kerülhet be a programba.

A Nyilas Misi Egyesület támogatói köréhez bármikor csatlakozhat bármely magánszemély, szervezet vagy cég, jelentkezésre az egyesület honlapján található rövid űrlap segítségével van mód. A pártfogó értesül támogatottja személyéről, előmeneteléről, akár személyes kapcsolatba is léphet vele. Az egyesület szorgalmazza az ilyen közvetlen kapcsolatot a támogató és ösztöndíjasa között, hiszen a diák számára a szellemi mentorálás értéke legalább olyan fontos, sőt fontosabb is lehet, mint az anyagi segítség. Egy egész esztendőre szóló támogatás összege 4.700 lej (360 ezer forint), de fél támogatás vállalására is van lehetőség (ilyen esetekben egy ösztöndíjast két támogató pártfogol).

Azok a tanulók, akik sikeresen pályáztak, és bekerültek az ösztöndíjprogramba, legalább érettségiig jogosultakká válnak ösztöndíjra, amennyiben szociális helyzetük ezt indokolja, és tanulmányi eredményeik is megfelelőek. Így az ösztöndíjas tanulók és egyetemi hallgatók száma összesen jelenleg közel 250, hozzájuk csatlakozik a mostani első körben a 23 új ösztöndíjas. Ám az idei pályázók közül még többen vannak olyanok, akik kimagasló teljesítményt nyújtanak, és a család anyagi helyzete is feltétlenül indokoltá tenné a támogatást annak érdekében, hogy tanulmányaik ne szakadjanak meg, és kiegyensúlyozott, nyugodt körülmények között haladhassanak előre tanulmányaikban. (közlemény)

Prof. dr. Székely Tamás akadémikus előadást tart a kolozsvári Tehetségnapon

Bözödújfalura emlékeztek az ifjúsággal

Különleges emlékprogramra hívta az ifjúságot a Bözödújfaluer Egyesület és az erdőszentgyörgyi önkormányzat. A cél az volt, hogy a következő nemzedék is megismerje az elárasztott település történelmét és örökségét.

Gligor Róbert László

A múlt csütörtökön délután szervezett programon mintegy száz fiatal vett részt, többnyire az erdőszentgyörgyi szakközépiskola diákjai, de mások is csatlakoztak hozzájuk. A résztvevőket a bözödújfalusi emlékparkban köszöntötte Átyin Andrea Kata, a Bözödújfaluer Egyesület elnöke, majd Gáspár Péter, az erdőszentgyörgyi Rhédey-kastély idegenvezetője Bözödújfalutörténetét ismertette. Ebben a faluban egykor több nemzetiség és hat

vallásfelekezet élt békében. Az 1970-es évek többször is pusztító árvizei után elkezdtek egy védőgát tervezését, ám a diktátor, hazatérve kínai úttjáról, az árvízvédelem ürügyével az egész országban közel ötszáz települést rombolt le. Ezek egyike volt Bözödújfalun is, amelyet lassan elárasztottak, hogy lakosait rávegyék a kiköltözésre. Egyébként ez az egyetlen romániai falu, amely elevenen őrzi az egykori tragédia emlékét. Azóta évente egyszer hazatérnek az egykori lakók és utódaik, siratófalat, emlékparkot, kopjafafalut, az erdőszentgyörgyi kastélyban emléksobát hoztak létre, és miután az utolsó tárgyi emléket, a katolikus templom tornyát is elnyelte a hullámsír, gyűjtésbe kezdtek, és magánadományokból megépítették az Összetartozás temploma néven ismert, tavaly felavatott emlékjelet – ismertette a

Mintegy száz fiatal vett részt az eseményen

fiatalokkal az előadó, aki fontosnak tartja, hogy ez a nemzedék is

ismerje a történeteket, hogy a történelem ne ismételje meg önmagát.

Ezután a fiatalok emléksétát tartottak az emlékparktól a víz szélére épített templomig, ahol annak történetét ismerhették meg, de hallhattak részleteket a falu elárasztását túlélő személyekkel készített beszélgetésekből is. Ezen a napon kinyitották a torony lezárt, felső szintjét is, hogy az érdeklődők felmehessenek az üvegéből készült toronysüvegbe, és végigtekintessenek a falut rejtő víztükrön. A résztvevők emlékjelként hat spirálfűzfát ültettek el a vízparton, és gyertyákat is gyűjtöttek az egykoriak emlékére. Ajánlékként vászonképeket és szórólapokat vihetek haza, hogy azok Bözödújfalutörténetére emlékeztessék őket. Az eseményen jelent volt Kiss András, az ifjúsági emléknapot támogató magyarországi Hieroteosz Egyesület főtítkára

is, aki ugyancsak köszöntötte az emlékezőket.

Átyin Andrea Kata fontosnak tartja, hogy a fiatalok megismerjék Bözödújfalutörténetét és tragédiáját, és erre a helyre ne csak úgy tekintsenek, mint egy tóra vagy kirándulóhelyre, hanem tudják azt, hogy a víz alatt egy település van eltemetve. „Azt szeretnénk, ha az elárasztott falu történetét egyre többen megismernék, és nem merülne feledésbe. Fontosnak tartjuk, hogy Bözödújfalutörökségét és szellemiségét tovább vigyük, népszerűsítsük és ápoljuk” – mondta el. Ezért szerveztek első alkalommal ifjúsági emlékprogramot, és a magyarországi támogató jóvoltából az alkalomra kihelyeztek két kültéri padot is a templomnál, információs táblákat készítettek, népszerűsítő anyagokat rendeltek, és fákat, tavirózsákat és gyertyákat is vásároltak.

A diákok gyertyákat is gyűjtöttek, emlékfákat ültettek

Fotók: Bözödújfaluer Egyesület

Küldetésben és közösségben

Az unitárius egyház évi közgyűlése és díjazás

A Magyar Unitárius Egyház legfőbb döntéshozó és felügyelő testülete, a Főtanács, ez év október 10–11-én Homoródalmáson ült össze, hogy megtartsa rendes ülését, és áttekintse az egyház életének, szolgálatának főbb kérdéseit.

A 2. Timóteuszhoz írt levél 1,8 versét idézve – „Ne szégyelld hát a mi Urunkról szóló bizonyágtételt” – Szabó Adél kálnoki lelkész szószéki beszédében a hitvallás és a bizonyágtétel bátor megélésére hívta az istentisztelet résztvevőit. A lelkész személyes hangon vallotta: unitarizmusát a génjeiben hordozza – bele született, örökölte őseitől, akik számára a hit és a közösség mindig életük természetes része volt. Úgy nőtt fel, hogy minden az egyház körül forgott: a templomból indult, és oda is tért vissza az élet ritmusa. Az ige üzenete Saul történetén keresztül elevenedett meg: Isten új célt, új küldetést adott annak, aki letért az útról. A hit, a szeretet és az elfogadás eszközei által formálja és vezeti az embert. Isten megállít bennünket, ha rossz irányba haladunk, kivár, megvigasztal – majd újra és újra megszólít: „Nektek küldetésetek van”. A küldetés éve – hangsúlyozta a lelkész – nemcsak az útról, hanem a célról is szól. Az egyháznak – és benne mindannyiunknak – küldetése van. Nem csak másokért, hanem önmagunkért is, hiszen az egyház mi magunk vagyunk – zárta prédikációját.

Kovács István püspök köszöntőjében a 127. zsolárt idézte, rámutatva: „Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők”. A püspök arra hívta fel a figyelmet, hogy az olyan építmények, mint a templom is, Isten erejét és az emberi hit kitartását egyaránt megjelenítik. A homoródalmási templom tornya 52 méter magas, ezzel a Magyar Unitárius Egyház legmagasabb temploma. A 240 évvel ezelőtt épült hajlék nemcsak a helyi közösség erejéből emelkedett, hanem – mint fogalmazott – Isten ereje is megmutatkozott benne. A püspök emlékeztetett: a hit által épülhettek fel templomaink, de ugyanígy épültek meg a lelki templomok és közösségek is. Hozzátette, hogy mindnyájunknak küldetése van – Isten hívására gyűltünk össze ezen a napon is, hogy megerősödjünk a közös szolgálatban.

Perczel László, Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusának konzulja köszöntőbeszédében hangsúlyozta: hosszú évek óta szolgál Székelyföldön, ahol „a hit és a hagyomány erős falakat emelnek, ugyan-

akkor jelen van a gondolkodás szabadsága is”. Mint mondta, az itt élő emberek „nem fogadnak el könnyű válaszokat, számukra a múlt nem díszlet, hanem jelen lévő erő”. A konzul kiemelte, hogy az unitárius közösségekben a méltóságot, a csendes és szívós tartást tiszteli, s arra biztatott, hogy „a zűrzavaros világban is halljuk meg a tiszta hangokat”.

Csete Árpád homoródalmási unitárius lelkész a templom építésének történetét felelevenítve a közösség erejére hívta fel a figyelmet. Elmondta: a templom egykori építőinek ihletet adott a közös munka, s ez az ihlet nem veszett el, hanem tovább öröklődött a következő nemzedékekre. „Nekünk is maradt az ihletből, mi is elkezdtünk építkezni: az unitárius egyházi konferenciaközpontot. Elültettünk egy magot, de a növekedést Isten adja” – fogalmazott a lelkész.

A közgyűlésen az egyházért végzett áldozatos szolgálatuk elismeréseként díjakat adták át. A Főtanács rendes ülésének ünnepi gáláján Farkas Emőd és Sándor Krisztina főgondnokok tolmácsolták a kitüntetettek méltatását, az okleveleket pedig Kovács István püspök adta át. A következők részesültek elismerésben: Csécs Albert tiszteletbeli gondnok, Pálffy Miklós tiszteletbeli keblitanácsos, id. Borbély István tiszteletbeli keblitanácsos (post mortem), Nagy Ferenc György tiszteletbeli egyházköri felügyelőgondnok, Pál Ákos tiszteletbeli keblitanácsos, Csukor Dezső tiszteletbeli keblitanácsos, Sepsi-Kovács Éva tiszteletbeli gondnok.

A Főtanács köszöntötte a kerek évfordulót ünneplő nyugalmazott lelkészeket is: Lőrinczi Károlyt (90 éves), Sándor Botond Alpárt (70 éves), Kiss Alpár Kálmánt (70 éves) és Balázs Sándort (70 éves).

A kiemelkedő egyházzolgálati teljesítményért járó elismeréseket a Főtanács elnöksége ítélte oda a különböző szolgálati területek képviselőinek: Czire Szabolcs – valláserkölcsi és nevelési munka terén, Kiss Tünde nyugalmazott tanfelügyelő – oktatás terén, Culina Nostra, Balázs András, Fogarasi Róbert és Király Botond – gazdaság és gazdálkodás terén, Erdő-B. Vilmos a nyárádszentmárton–csíkfalvi egyházközségből – szeretetszolgálat terén, Illyés Kálmán – szórványmunka terén, Konrád Tünde és Péterffy Enikő – nőszövetségi munka terén.

Az ünnepi műsorban közreműködött a homoródalmási Almamag gyermekkórus, valamint Sorbán Enikő népdalénekes, a gyülekezet kántora. A gálát Geréb Erika orgonajátéka zárta. *(közlemény)*

FONTOS TELEFONSZÁMOK

• Központosított ügyelet (Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás): • Rendőrség • SMURD (betegekkel kapcsolatos információk)- • Sürgősség szolgálat: - gyermekeknek • Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal • Prefektúra • Maros megyei RMDSZ • Gyulafehérvári Caritas, otthongondozó szolgálat, 8–16 óra között: • Procardia Egészségügyi Központ - Orvosi rendelők: M. Eminescu u. 3. sz.: - 0265/210-087	- Fizioterápia: Arany János u. 46. sz.: - 0730-545-646 • Optika-Optofarm - 0265/212-304 - 0265/312 436 - 0265/250-120 - 0265/263 351 • Optolens szemsebészet • Dora Optics • DIGI • Áramszolgáltató vállalat - vidék • Delgaz Grid • Aquaserv: - hideg víz-csatorna - közönségszolgálat - központ - 0265/215-702 - 0265/208-888 - 0265/208-800 - 08008 208-888	• Fogyasztóvédelmi hivatal • Vasútállomás • Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás Nemzetközi halottszállítás - 021-9551 - 0265/236-284 - 0265/215-119 - 0744-282-710 • Alkony Kft. temetkezés (24 ó.) - 0265/263-865 - 0745-606-215 - 0745-606-269 - 0758-047-604
---	--	---

Méltányos reklámdíj fejében állandó szereplője lehet a FONTOS TELEFONSZÁMOK rovatnak.
Várjuk jelentkezését a 0265/268-854-es telefonon.

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

KÜLÖNFÉLÉK

VÁLLALUNK festést, elszállítunk dolgokat. Tel. 0750-751-798. (26813)

VÁLLALUNK: háztetőkészítést cserépből, lemezből; szigetelést, festést, kisebb javítást. Tel. 0745-680-818, Csaba. (26772)

VÁLLALUNK: cserépforgatást, szigetelést, festést, kerítéskészítést, kisebb javítást, saját anyagból is, kerti takarítást. Nyugdíjasoknak 20% kedvezmény. Tel. 0756-254-087, 0756-459-611, János. (26681)

KIÜRESÍTÜNK tömbházlakást, házat, elszállítjuk a bútort, a főlsleges dolgokat. Tel. 0747-816-052. (26826)

ELHALÁLOZÁS

Szomorú szívvel, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy a szeretett férj, édesapa, nagytata, gyermek, testvér, sógor, após és jó barát,
GHERMÁN SÁNDOR
türelemmel viselt szenvedés után, életének 61. évében csendesen megpihent. Drága szeretettünket örök nyugalomra október 16-án, csütörtökön 13 órakor helyezzük az új kórház mögötti temetőben.
Hiánya érezhető, szeretete örök.
A gyászoló család. (26822)

„Én vagyok a feltámadás és az élet.”
(Jn. 11,25)
Szívünk mély fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy a szeretett férj, édesapa, nagytata, rokon, barát, szomszéd,
BENEDEK ANTAL ATTILA
életének 82. évében, 2025. október 14-én csendesen megpihent.
Drága halottunkat 2025. október 16-án, csütörtökön 13 órakor kísérvük utolsó útjára a marosvásárhelyi református temető ravatalozójából a helyi temetőbe.
Pihenése legyen csendes, emléke áldott!
A gyászoló család. (26828)

SZOLGÁLTATÁS – ÜZLETI AJÁNLAT
OPTIKAI TECHNIKUSI MUNKAKÖRBE keresünk frissen érettségizett munkatársat betanításra. Érdeklődni a következő telefonszámon: 0723-244-200. (sz.)

Vajda György

Keresztutakon

..... VAJDA GYÖRGY

KERESZTUTAKON

KÖNYVBESMUTATÓ

2025

október 30.

18:00

Nyárádszeredai Városi Könyvtár

Beszélgetőpartner:

Gálfalvy Hajnal Erzsébet

A szerző a könyvet a helyszínen dedikálja!

CityTV

MAROSVÁSÁRHELY

MAGYAR NYELVŰ ADÁS

KEDD, PÉNTEK 19:00 ÓRA

228-as

a DIGI hálózatban

Különleges vendég: a BB Dance társulat (vegyes párosok: mozgás-sérült személyek kerekesszékekben és álló partnereik).

Újdonságok a
Kobak könyvesboltokban:

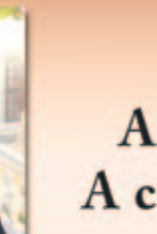

ANNA
JONAS

**A
CSOKOLÁDÉS
LÁNY**

Egy szenvedélyes történet

Anna Jonas
**A csokoládés
lány**

HAN KANG

Nobel díj

GÖRÖG LECKÉK

Han Kang
Görög leckék

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám

Marosvásárhelyi
Rádió
Románia

www.marosvasarhelyiradio.ro

96 FM
106,8 FM
1323 AM